PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Štev. 194 (1284) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST sreda 17. avgusta 1949 Cena 15 lir - 2.50 din

Nedeljske volitve v Nemčiji niso rešile nobenega problema

Na izid volitev je vplival tudi teror proti komunistom - Reimanove izjave - Komentarji naprednega tiska o volitvah

FRANKFURT, 16. — V nedeljo so bile v treh zahodnih conah Nemčije volitve za zahodnonemški parlament. V nedeljo so izvolili 60 odstotkov poslancev, drugih 40 odstotkov pa bodo določili po proporcionalnem volivnem sistemu. V vseh treh zahodnih conah je registriranih 34,179.422 volivcev, od katerih je volilo 24,490.725, t. j. 78,5 odst.

Kljub ugodnemu vremenu in močni propagandi, ki so jo okupatorske oblasti in desničarski elementi izvajali v korist reakcionarnih strank, se je v nekaterih krajih pojavilo na voliščih zelo malo volivcev. V ameriškem in francoskem področju je bilo vzdržanje večje. Volilo je 55 do 65 odst. volivcev. V Monakovem je do 18. ure volilo samo 50 odst. volivcev. V industrijskih krajih Porurja je dopoldne glasovalo komaj 20 odst. volivcev. Na Bavarskem je bila udeležba okoli 40 odst.

Na podlagi uradnih podatkov je izid volitev sledeč: Največ glasov je prejela krščansko-demokratska unija Konrada Adenauerja, ki jo podpirajo ameriške okupacijske oblasti. Prejela je 7,357.579 glasov in 139 poslanskih mest. Na drugem mestu je socialno - demokratska stranka Kurta Schumacherja, ki uživa podporo britanskih okupacijskih oblasti. Prejela je 6,832.272 glasov in 131 poslanskih mest. Na tretjem mestu so liberalci z 2 milijoni 788.653 glasov in 52 poslanskimi mesti. Na četrtem mestu pa je KP zahodne Nemčije z 1,360.443 glasovi in 15 poslanskimi mesti. Skrajno reakcionarne stranke pa so dobile 22 poslanskih mest v parlamentu. Bavarska avtonomistična stranka je dobila 17 mandatov. Zveza za gospodarsko obnovo 12, sredina 10, nestrankarji 3. Sledijo druge manjše skupine.

V Washingtonu seveda izjavljajo, da so izid volitev sprejeli z zadoščenjem in pripominjajo, da bo nova vlada morala biti koalicija dveh ali več političnih skupin, ker ni nobena stranka dobila absolutne večine. Sedaj pa se pozornost obrača na vprašanje izvolitve predsednika zahodne Nemčije. Te volitve bodo verjetno 7. septembra.

Komunistični voditelj zahodne Nemčije Maks Reimann je izjavil, da je položaj nemškega ljudstva po volitvah še bolj težak. Volitve niso rešile nobenega problema, ker volivci niso bili poklicani, da izbirajo med enotnostjo in razcepitvijo, med mirovno pogodbo ali okupacijskim statutom. Reimann je nato poudaril, da je komunistična partija dosegla večje uspehe v petih velikih industrijskih centrih Porurja. V razgovoru z dopisnikom ČTK je Reimann izjavil: «Kljub številnim protikomunističnim izzivanjem in kljub temu da so nemški organi sporazumno z okupacijskimi oblastmi ovirali glasovanje komunističnih volivcev, je komunistična partija obdržala svoje položaje tako v industrijskih področjih kakor tudi v velikih mestih, kjer so se glasovi v njeno korist zvišali za 35 odst. Med volivno kampanjo smo širili idejo zahodnonemške narodne fronte. O vprašanju meja na Odri in Nisi smo zavzeli jasno stališče. Popolnoma jasno smo tudi povedali naše stališče o vprašanju nemških prebivalcev, ki so se preselili iz Poljske in ČSR ter o njihovi vključitvi v zahodno Nemčijo.»

Maks Reimann je nato izjavil, da ima 1,300.000 komunističnih glasov večjo težo kakor oni, ki jih izkazuje percentuala. Pripomnil je, da je prepričan, da bo komunistično jedro zavzelo odločilno vlogo pri ustanovitvi in nadaljnjem razvoju narodne fronte zahodne Nemčije. Pripomnil je dalje, da zadobiva ideja zbližanja s Čehi, Slovaki in Poljaki za sporazum v interesu miru in gospodarstva zahodne Nemčije vedno več pristašev tudi v buržoaznih in intelektualnih krogih, ki sedaj razumejo, da Marshallov načrt ni naperjen samo proti Vzhodu, pač pa tudi proti Nemčiji ter da je politika Marshallovega načrta v nasprotju z interesi nemškega naroda.

Glede sestave bodoče vlade zahodne Nemčije je Reimann izjavil: «Rešitev tega vprašanja bo odvisna od ameriške politike. Gre za to, ali bodo Američani dali prednost socialdemokratom za sestavo slamnate vlade, ali pa jih bodo rajši pustili v opoziciji.»

Ves komunistični tisk poudarja, da je na izid volitev vplival tudi teror, ki so ga izvajali proti komunistom. List «Vorwaerts» piše, da bo zahodno-nemško državo vodila koalicija social-demokracije z buržoaznimi strankami. Nato pripominja: «To pomeni, da se bo še nadalje barantalo z interesi našega ljudstva. Zahodne cone bodo dokončno podvržene ZDA. Tako imenovana nemška republika bo postala baza za invazijo anglo-ameriškega kapitalizma v tretji svetovni vojni.»

Glasilo sovjetske vojaške uprave «Taegliche Rundschau» piše: «Prej ali slej bo narodna fronta zmagala». «Tisti, ki slavijo zmago v zahodni Nemčiji, so isti, ki so pod Brueningom pripravili pot Hitlerju», piše glasilo komunistične partije «Neues Deutschland». «Toda te volitve ne opravičujejo politike cepitve in kolonizacije Nemčije, ki jo ti voditelji vodijo». «Berliner Zeitung» pa pravi: «Inozemska javnost sklepa po izidu volitev, da se Nemci zahodnih področij niso ničesar naučili od zločinov, ki so jih izvršili hitlerjevci. Ta zaključek bo težko razveljaviti. Potrebno je, da narodna fronta sovjetskega področja dokaže inozemstvu, da nedeljske volitve ne predstavljajo zadnje besede našega ljudstva.»

Namestniki proučujejo predloge o slovenski in hrvatski manjšini v Avstriji

LONDON, 16. — Namestniki za Avstrijo so danes sprejeli britanski predlog petih točk, ki določa pravice slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji na političnem, socialnem, juridičnem, upravnem in kulturnem področju. Ta predlog se razlikuje od analognega sovjetskega predloga, v kolikor se nanaša na avstrijske državljane slovenskega in hrvatskega jezika, medtem ko naj bi se po sovjetskem predlogu te pravice razširile na manjšine slovenske in hrvatske krvi, ne glede na to, kakšen jezik ti ljudje danes govore.

Na današnjem zasedanju so govorili tudi o dobroimetjih, ki jih imajo državljani OZN v Avstriji, o vprašanju zaščite spomenikov in sovjetskih pokopališč kakor tudi še drugih paragrafih načrta za pogodbo.

DUNAJ, 16. — Zaradi močnih nalivov, ki trajajo nepretrgoma že 4 dni po vsej Avstriji, poročajo že iz mnogih krajev o poplavah. Zlasti v Gornji Avstriji je večji del rek prestopil bregove.

Spoznali so krivičnost resolucije Informbiroja

V Jugoslaviji je 1416 oseb, obsojenih zaradi zločinov izvršenih po resoluciji IB, podpisalo resolucijo, s katero priznavajo svoje napake

BEOGRAD, 16. — Od 1467 oseb, ki so bile kaznovane v Jugoslaviji zaradi zločinov izvršenih po resoluciji Informbiroja, je 1416 podpisalo resolucijo, s katero izjavljajo, da se zavedajo škode, ki jo je povzročilo njihovo delovanje proti ljudstvu in proti Komunistični partiji Jugoslavije. Te osebe, proti katerim so bile izrečene poboljševalne kazni — delo, ki je koristno skupnosti — so sprejele to resolucijo naslovljeno Centralnemu komiteju KPJ na nekem zborovanju, organiziranem v čast petega kongresa KPJ.

«Popolnoma se zavedamo napake in škode, ki jo povzroča naše delovanje proti Partiji in proti ljudstvu in edinole zaradi tega, ker smo bili pravočasno izolirani, nismo padli v še večje in strašnejše izdajstvo, pač pa nam je bilo mogoče spremeniti naše prejšnje stališče, kar je večina od nas že napravila», tako je rečeno v resoluciji. Resolucijo so podpisali skoraj vsi, ki so bili kaznovani zaradi protiljudskega delovanja na podlagi resolucije Informbiroja. Samo 51 od njih se je vzdržalo.

Vedno bliže Kantonu kitajska demokratična vojska

KANTON, 16. — Po vesteh, ki jih ni mogoče točno kontrolirati, je kitajska ljudska vojska dospela že na 240 km od Kantona ter že vdrla v pokrajino Kvantung; njeno prodiranje se nadaljuje vzdolž velike ceste iz Nankinga v začasno prestolnico nacionalistične Kitajske. V Fučovu, prestolnici Fukjena, se že sliši bobnenje bitke.

Ameriški predstavnik v Kantonu je prejel od svoje vlade naročilo da naj v primeru, ko bi se kitajska ljudska vojska toliko približala Kantonu, da bi bilo pričakovati njeno zasedbo Kantona, evakuira iz Kantona vse diplomatsko in konzularno osebje.

Enote prve ljudske armade, ki delujejo v Kansuju, so osvobodile Haj Yuan 175 km severnovzhodno od Lančeua. Druge enote pa so si osvojile Maying 130 km južno vzhodno od Lančeua in mesto Saiyua 70 km severnovzhodno od prestolnice pokrajine Kansu.

V dneh 13. in 14. avgusta je ljudska vojska osvobodila mesti Tangkjangčen, ki je 15 km zapadno od Lančeua.

Iz Hong Konga javljajo, da so se nacionalisti umaknili iz Fučoua, prestolnice Fukjena; mesto bo verjetno zasedeno v 48 urah.

V Mandžuriji so razkrili široko vohunsko mrežo, ki jo je organiziral Kuomintang; njeno glavno delovanje je bilo v Harbinu, Mukdenu, Dairenu in Port Arthurju. Vohuni so imeli na razpolago oddajne radijske postaje ter vojaške zemljevide. Voditelje te vohunske organizacije so aretirali v Harbinu in Mukdenu.

Moskovska «Izvestija» so objavila članek o potovanju predsednika Filipinov v Washington. List piše: Ameriški vodilni krogi ne marajo da bi se njim pripisovala pobuda za ustanovitev bloka na Pacifiku. Quirino, predsednik Filipinov, je prehitro izdal, da imajo ameriški vodilni krogi namen ustanoviti na Daljnem vzhodu nov napadalni blok v nasprotju z ustanovno listino Združenih držav enako kot atlantski blok, ki mu je za vzorec.

Madžarska vlada onemogočila udeležbo FLRJ na mladinskem festivalu

Protestna nota jugoslovanske vlade madžarski vladi - Jugoslovanskega predstavnika v pripravljalnem odboru so madžarske oblasti aretirale in izgnale ter odklonile vizum delegatom FLRJ - Laži o vizumu Albancem

BEOGRAD, 16. (Tanjug) — Jugoslovanska vlada je poslala madžarski vladi protestno noto, ker je madžarska vlada odklonila vizum delegatom Ljudske mladine Jugoslavije za udeležbo na mednarodnem mladinskem festivalu v Budimpešti in zaradi izgona predstavnika jugoslovanske mladine in člana pripravljalnega odbora festivala Djevda Midjića.

Nota ugotavlja, da je madžarska vlada namenoma onemogočila Ljudski mladini Jugoslavije, ki je članica Mednarodne zveze demokratične mladine in Mednarodne študentovske zveze, udeležbo na festivalu. S tem je hotela madžarska vlada preprečiti, da bi mednarodna demokratična mladina, zbrana na festivalu, slišala iz ust jugoslovanskih mladincev resnico o položaju v Jugoslaviji, o junaških naporih jugoslovanskih narodov in posebno mladine pri graditvi socializma; resnico o njihovi aktivni udeležbi v svetovni fronti demokracije, miru in napredka. S tem postopanjem je madžarska vlada zelo škodila mednarodnemu mladinskemu demokratičnemu gibanju. Madžarska vlada izkorišča mladinski festival za dejanja proti Jugoslaviji in njen ukrep predstavlja poizkus razbitja enotnosti gibanja demokratične mladine, zaključuje nota:

V Jugoslavijo se je 15. t. m. vrnil predstavnik jugoslovanske mladine v pripravljalnem odboru za svetovni festival demokratične mladine Djevad Midjić, ki so ga madžarske oblasti aretirale in izgnale. S tem so hotele prikazati, da jugoslovanska mladina ne želi udeležbe na festivalu. Midjić je 13. t. m. protestiral pri tajništvu festivala, ker je madžarska vlada zavlačevala dovoljenje vizuma jugoslovanskim delegatom. Naslednjega dne, ko je imel določen razgovor v tajništvu, ga je madžarsko ministrstvo za zunanje zadeve povabilo po jugoslovanskem poslaništvu, naj dvigne vizume za jugoslovansko delegacijo. Midjića je na ministrstvu sprejel tajnik Ferencz Grandi, ki je obljubil posredovanje, da se bo jugoslovanska delegacija lahko udeležila festivala. Medtem je posredoval predstavnik madžarske delegacije v pripravljalnem odboru Varga, ki je sporočil, da so vizumi pripravljeni na ministrstvu za zunanje zadeve. Vargo je spremljala oseba, ki je imela značko festivala in glede katere je jugoslovanski delegat pozneje ugotovil, da je agent madžarske policije. Nato sta jugoslovanskega delegata dva agenta madžarske policije, ki sta imela značko festivala, z zvijačo spravila v avtomobil. Na ministrstvu za notranje zadeve so ga preiskali. Odvzeli so mu potni list in ga zadržali v zaporu, ne da bi mu dali kaka pojasnila. Pozneje so ga odpeljali in ga spravili na vlak za Beograd. Na vse proteste ni Midjić prejel nobenega odgovora. Tudi mu ni bilo dovoljeno stopiti v stik z jugoslovanskim poslaništvom ali pa s pripravljalnim odborom festivala. Vsa komedija na ministrstvu za zunanje zadeve je bila prej pripravljena.

Madžarska vlada in Zveza madžarske demokratične mladine sta hoteli na vsak način preprečiti jugoslovanskemu delegatu udeležbo na slovesni otvoritvi festivala in onemogočiti stik s tajništvom festivala.

Vsi madžarski listi so objavili lažno novico, da jugoslovanske oblasti niso dovolile tranzitnih vizumov albanski delegaciji, ki sploh ni zaprosila za vizum jugoslovanske oblasti. Ko je jugoslovansko poslaništvo v Tirani na svojo pobudo opozorilo albansko ministrstvo za zunanje zadeve o potrebi, da se prošnja za vizume predloži pravočasno, je dobilo odgovor, da albanska delegacija ne potrebuje vizuma.

Glavni odbor Ljudske mladine Jugoslavije pa je poslal protest tajništvu Svetovne zveze demokratične mladine, ker je madžarska vlada odklonila vizum jugoslovanski delegacije ter zaradi aretacije in izgona jugoslovanskega delegata v pripravljalnem odboru festivala.

V protestnem pismu zahteva glavni odbor Ljudske mladine Jugoslavije naj tajništvo Zveze odločno protestira proti postopanju madžarskih oblasti ter naj zahteva jamstva, da se podobna dejanja ne bodo ponovila v bodoče.

NEW YORK, 16. — Kot je izjavil poslanik Ekvadorja v ZDA, znaša škoda, ki jo je povzročil nedavni potres v Ekvadorju, tri državne proračune.

Državni udar v Siriji

Predsednik republike in predsednik vlade sta bila obsojena na smrt. Po mnenju „Pravde" ima sprememba v Siriji filobritanski značaj

BEIRUT, 16. — Vojaško sodišče, ki se je sestalo v bližini Damaska, je obsodilo na smrt maršala Husni Zaima, predsednika sirske republike in Mohsena Barazija, predsednika vlade. Vojaškemu sodišču je predsedoval Sami Hinnaui, ki je s tem državnim udarom postal nov poveljnik sirijskih oboroženih sil. Oba obsojenca so že usmrtili.

Husni Zaim je bil izvoljen za predsednika sirske republike za dobo 7 let. Na podlagi nekega zakona je pri tem avtomatično napredoval v čin maršala. Predsednik sirske države je bil poznan po svoji opoziciji proti načrtu, da bi se ustanovila Velika Sirija. Znan je bil tudi po svojih protibritanskih čustvih.

V neki svoji izjavi je polkovnik Sami Hinnauj zatrdil da ne goji nobene osebne ambicije ter dostavil, da se je odločil za državni udarec v popolnem soglasanju z generalštabom, da bi tako končal tiranijo Husni Zaima in trpljenje ljudstva. Poudaril je, da je vsa vojska z njim, ter sporočil, da je bilo njegovo prvo dejanje to, da je poklical glavne predstavnike vseh razredov za sestavo demokratične in ustavne vlade, ki bo uživala zaupanje ljudstva.

Bivši predsednik republike Hašen Atassi je sprejel ponudbo za sestavo koalicijske vlade, ki jo že sestavil; včeraj zjutraj sta že on in vlada prejela čestitke konzularnega zbora ob navzočnosti polk. Hinnauia.

Včerajšnja «Pravda» objavlja «Tassovo» poročilo o državnem udaru v Siriji ter izraža, da ima ta državni udar filobritanski značaj. Tudi nekateri pariški listi so mnenja, da državni udar polkovnika Hinnauia ni imel zgolj povodov notranjega značaja, pač pa se zdi, da je ta državni udar ena izmed faz v borbi med Washingtonom in Londonom za prevlast na Bližnjem vzhodu. Tokrat je zmagal London.

Atassi je dodal, da vlada, ki je prejela določene naloge od predsednika republike, ni drugega kot začasna vlada, katere naloga je v tem, da čim hitreje pripravi povratek k legalni ustavni praksi. Vlada bo kmalu pozvala ljudstvo, da izvoli ustanovno skupščino.

Alan Kirk pri Stalinu

MOSKVA, 16. — Generalisim Stalin je sprejel v navzočnosti zunanjega ministra Andreja Višinskega veleposlanika ZDA, admirala Alana Kirka. Medtem, ko uradni krogi v Washingtonu zatrjujejo, da je bil Kirkov obisk pri Stalinu zgolj vljudnostnega značaja, je pa moskovski tisk posvetil temu dogodku veliko pozornost. Tako objavlja «Pravda» sicer kratko uradno poročilo o obisku s trikolonskim naslovom.

Kirk je na tiskovni konferenci izjavil, da je njegov obisk v Kremlju v zvezi z njegovim prevzemom mesta veleposlanika ZDA v Moskvi, nekateri poročevalci za zatrjujejo, da je Kirk predložil Stalinu osnutek načrta za sovjetsko-ameriško prijateljstvo; toda iz Washingtona zanikajo vest, da bi vlada ZDA predložila ali skušala predložiti nova pogajanja s Sovjetsko zvezo.

Bivši kraljevi regenti obsojeni

BEOGRAD, 16. — Ljudsko sodišče v Beogradu je danes popoldne izreklo sodbo proti bivšemu regentu dr. Radenku Stankoviču, ki je bil obsojen na 12 let ječe. Bivši regent Ivo Perovič je bil obsojen na 11 let ječe; bivši dvorni minister Milan Antič je bil obsojen na 15 let ječe, bivši komisar lista «Novo vreme» novinar Danilo Gregorič pa je bil obsojen na 18 let ječe.

Obtoženci so pred vojno izvajali fašistizacijo Jugoslavije, vodili so jugoslovansko gospodarstvo v popolno podreditev gospodarstvu fašistične Nemčije in so v nasprotju z voljo jugoslovanskega ljudstva spravili Jugoslavijo konec marca 1941 v trojni pakt. Krivda obtožencev je bila dokazana po njihovih delnih izpovedih, po izjavah prič in po pisanih dokumentih, ki so bili prečitani na procesu.

JUGOSLOVANSKA PRITOŽBA PRI OZN zaradi grških obmejnih provokacij

Podla laž o Jugoslaviji, ki jo je po grškem radiu razširila še češkoslovaška tiskovna agencija

LAKE SUCCESS, 16. — Jugoslovanska vlada se je pritožila pri generalnem tajništvu OZN zaradi 13 prekršitev jugoslovanskega ozemlja, ki jih je zakrivila Grčija med 11. junijem in 5. julijem. Gre predvsem za grške izstrelke, ki so padli na jugoslovansko ozemlje. V nekem primeru so trije grški vojaki prekoračili jugoslovansko mejo; od teh so enega ujeli. Grška letala pa so večkrat preletela jugoslovansko ozemlje.

Tudi albanska vlada je poslala glavnemu tajništvu OZN brzojavko, s katero protestira proti grškim provokacijam na albanski meji.

Na Viciju so ostre borbe. Monarhofašistična vojska je sprožila več napadov v pokrajini Rigos Dimitrios. Nacionalisti so imeli včeraj 600 mrtvih; med njimi je bil tudi neki ameriški poveljnik. Demokratične enote so si zopet osvojile nekatere postojanke na Gromosu. Od 10. do 12. avgusta je imela vladna vojska 1554 mrtvih in 4250 ranjenih na Viciju in 1476 mrtvih in 4290 ranjenih na Gramosu.

Iz virov grške demokratične vojske prihaja vest, da je Papagos, generalisim monarhofašistov, težko bolan v Atenah. Nadomestuje ga general Van Fleet, šef ameriške vojaške misije v Atenah.

Kominformovci bi ne bili več sami sebi zvesti, ako se ne bi od kjer koli od časa do časa zaleteli v Jugoslavijo s svojimi klevetami. Tako je danes ČTK (češkoslovaška tiskovna agencija) razširila podlo laž grškega radia, da se je pričel napad na grške demokratične borce v bitki na Kajmakčalanu z jugoslovanskega teritorija in da so zaradi tega monarhofašisti imeli sproščeno drugo divizijo ter so se nato vrgli v bitko na hribu Vici. Potem ko so kominformistične države s SZ na čelu pustile grške borce na cedilu, hočejo s tem, da klevetajo Jugoslavijo, zvreči nanjo odgovornost, da so prodali osvobodilno borbo grškega ljudstva.

Dej, je napisal v kominformovskem glasilu članek ob petletnici osvoditve Romunije, ki se praznuje 23. avgusta. Tega dne leta 1944 je bila Romunija osvobojena, ali točneje premagana po Rdeči armadi, katere sovražnik je bila. Tedaj, ko ni mogla biti več nasprotnik Sovjetske zveze in njen sovražnik, je postala Romunija zaveznik SZ in tedaj so se tudi pojavili razni Deji in podobni klevetniki socialistične Jugoslavije, ki kljub umazanim klevetam nezadržno koraka v socializem.

Romunija bo slavila petletnico osvoboditve

BUKARESTA, 16. — Generalni sekretar romunske delavske stranke in podpredsednik vlade, Georgiu

Skrb nove Jugoslavije za manjšinsko šolstvo

VARŠAVA — Na zasedanju mednarodne konference prosvetnih delavcev v Varšavi je imel šef jugoslovanske delegacije Nedeljko Savič, predsednik centralne uprave sindikatov prosvetnih delavcev, obširen referat o delavnosti sindikatov prosvetnih delavcev Jugoslavije. Izjavil je med drugim:

«Jugoslovanska ljudska vlada je posvetila vso pozornost kulturnoprosvetni vzgoji širokih ljudskih slojev, zlasti pa vzgoji ljudske mladine ter obnovi in gradnji šolskih poslopij, ki jih je uničil fašistični okupator. Po osvoboditvi so bile v Jugoslaviji obnovljene vse uničene in poškodovane šolske zgradbe in zgrajenih 3.500 novih šol. V Jugoslaviji je sedaj 12.355 osnovnih šol, ki jih obiskuje več kot 1,639.000 učencev, dočim je bilo neposredno pred vojno 9.358 osnovnih šol z nekaj več kot 1,443.000 učencev.

V novi Jugoslaviji se je odnos države do kulturnoprosvetnih delavcev po zmagi ljudske revolucije oziroma po spremembi družbenih odnosov v državi temeljito spremenil. Temeljito so se spremenili tudi vsi odnosi do kulturnega, znanstvenega in prosvetnega dela. Nagel razvoj in gospodarska okrepitev naše domovine sta povzročila doslej neviden kulturnoprosvetni polet, Sole, kultura in prosveta so se približale ljudstvu in so po svojem bistvu postale ljudske. Bivša Jugoslavija je zapustila nemogočo dediščino — dva in pol milijona nepismenih. Od osvoboditve do danes se je naučilo pisati in brati že več kot eden in pol milijona ljudi. Zlasti zanemarjen odnos so imeli vladni krogi v bivši Jugoslaviji do kulturne in prosvetne vzgoje narodnih manjšin. Bolgarska manjšina ni imela pred vojno nobenih šol v svojem materinem jeziku, po osvoboditvi pa ima že 107 osnovnih in 19 srednjih šol. V stari Jugoslaviji je bilo 42 osnovnih in samo ena srednja šola s češkim oziroma slovaškim učnim jezikom, leta 1947 in 1948 pa je bilo 52 osnovnih in 9 srednjih šol. Rusinska manjšina je imela leta 1938-39 samo 3 osnovne šole, po osvoboditvi pa je dobila še 8 osnovnih in 3 srednje šole. V madžarskem jeziku so poučevali v predvojni Jugoslaviji samo v 183 osnovnih in dveh srednjih šolah, v novi Jugoslaviji pa je 206 osnovnih in 47 srednjih šol z madžarskim učnim jezikom.

Romunska manjšina v stari Jugoslaviji je imela 33 osnovnih in 1 srednjo šolo, leta 1947-48 pa je bilo 34 osnovnih in 7 srednjih šol z romunskim učnim jezikom. Pred vojno je bilo samo 5 osnovnih šol z italijanskim učnim jezikom, sedaj pa je 49 osnovnih in 18 srednjih šol. V predvojni Jugoslaviji šiptarska in turška manjšina sploh nista imeli nobenih šol v materinem jeziku, že leta 1947-1948 pa je bilo 471 šiptarskih osnovnih in 26 srednjih šol, turških pa 90 osnovnih in 2 srednji šoli.

Dosledna demokratična politika, ki jo vodi naša ljudska republika do narodnih manjšin, izhaja iz naše nove družbene stvarnosti, ki so jo dosegli po narodnoosvobodilni borbi.

V jugoslovanskih šolah in drugih ustanovah se vzgajajo danes zavedni graditelji miru in demokracije na svetu. Svojo mladino učimo, da borbe za svobodo svojega naroda ne moremo razločevati od borbe za svobodo in enakopravnost vseh narodov sveta. Naša želja je, da bi ta konferenca še bolj okrepila zveze med organizacijami prosvetnih delavcev vsega sveta. Globoko smo prepričani, da bomo pri našem nadaljnjem poglabljanju medsebojnih zvez in krepitvi naše mednarodne organizacije izpolnili vse, kar nam je naročil drugi kongres Svetovne sindikalne federacije, oziroma kar nam nalaga interes prosvetnih delavcev vsega sveta.»

Nato so bile volitve komisij za sestavo programa in statutov Mednarodne federacije prosvetnih delavcev oziroma za sestavo resolucije za demokratizacijo šol in obrambo miru.

Jugoslovanski delegat Bora Drenovac je bil izvoljen za člana komisije za sestavo resolucije za obrambo svetovnega miru.

K VII. POROČILU GEN. AIREYA

O stanju tržaškega gospodarstva

Ce so se poročila poveljnika področja varnostnemu svetu OZN v največjem delu omejila na prikazovanje stanja tržaškega gospodarstva, bi pač avtor moral paziti, da ne postanejo nekako navadno kazalo vsebine. Sedmo poročilo (za čas od 1.4. do 30.6. t. l.) se namreč mnogo ne razlikuje od takega «inhaltsverzeichnisa» ali «tableau de matiere», «sommarios», «summary»... Pač malce razširjen je, kjer treba pohvaliti tvrdko «ERP e Co», znanstveno suh pa, kjer kaže kaj obiti ali prenarediti.

To naše sedmo «kazalo» ugotavlja najprej, da je industrijska obnova pri nas znatno napredovala. Potem, da je VU pospeševala ladjedelniško industrijo in pristaniško delovanje. Število registriranih brezposelnih oseb da počasi pada. Promet skozi pristanišče da narašča zaradi splošnega gospodarskega izboljšanja in naraščajočega obsega avstrijskega prometa na osnovi ERP-a. Poskusi s podonavskimi državami glede izgubljenega tranzitnega prometa da so dosegli le malo uspeha. Tržaško pristanišče da so popolnoma popravili na stroške Italije za 5 milijard lir in na finančnem področju je bila dosežena racionalizacija izdatkov. VU je tudi napredovala v prizadevanju za investicijski načrt, po katerem bi Trst povečal moč za zaslužek tuje valute in zmanjšal potrebe po uvozu iz področij s trdo valuto. Za 1952 naj bi bil Trst aktiven glede tuje valute.

Toda kdo bi mislil, da je tem naporom verjeti? Poročilo namreč samo pravi: «ne verjamem, da bi bilo moči doseči to stanje izven okvira italijanskega gospodarstva ali brez zaščite italijanske države». Kajne, zares škoda, da politična konjuktura in politične direktive ne puste, da bi poročilo gen. Aireya, ki je vendar Anglež, dobilo tehtnost vsaj v gospodarskem pogledu!

Ne bomo dolgočasili naših čitateljev s prepodrobnim pobijanjem generalove stare teze, da bo v Trstu raj, če odpade blok pri Devinu.Pojdimo na hitri izprehod po 13 straneh «kazala». Drugo poglavje govori najprej o ERP-u za Trst, ponavlja številne o dolarjih in tonah, (cif in fob) vsakovrstne robe, ki je bila pripeljana k nam. Seveda stoodstotno z ameriškimi ladjami, Trst je prejel v 1948-49 za 9,487.000 dolarjev živil, le za 2,331.000 dolarjev pa industrijskega blaga odn. opreme, toda 913.000 dolarjev od te vsote je še v zraku, «še ni izvršeno». Ali naj propade, kakor določa ameriški zakon glede zamude roka? Ni ostalo dosti od govoric o moderniziranju tržaške industrije z najnovejšimi ameriškimi stroji in napravami, pač pa so dovažali na pretek izhlapelo mleko, jajca, žito, premog, loj smolo itd. Komaj februarsko poročilo ECA je odkrilo, da bi te stvari lahko dobili tudi v tržaškem zaledju brez dolarjev... in zdaj bo prišel «študij» te možnosti...

Po obravnavanem poročilu je dosegel kredit ERP za Trst v 1948-1949 skupno 17,547.600 dolarjev, še peto Aireyevo poročilo (1.10. do 31.12.1948) pa je navedlo ta kredit z zneskom 18,2 milijona dolarjev. Resnični kredit pa je še nižji ker je treba odšteti od 17,54 milij. dolarjev znesek 3,069.000 dolarjev, ki so ga «prenesli iz italijanskega ERP-a kot nabavno nakazilo za surovo olje». Če je to prav, je drugo vprašanje, ker je petrolej bodisi namenjen v Italijo (ki naj za to dobavi devize iz svojih fondov) ali pa v zaledje, ki ga itak mora plačevati z dolarji. Tako se je prvotni kredit dejansko zmanjšal na 14,47 milijona dolarjev. Ta kredit v blagu so nato Tržačani realizirali v fond 5,648.035.578 lir, iz katerega je uprava ECA za Marshallov plan v Trstu razdelila po načrtu «industrijske obnove» in načrtu «brodogradenj» 5,304.260.000 lir tržaškim ladjedelnicam, tvornici Gaslini, Zonca, FOMT in Konzorciju ribičev. Lepo vsoto 246 milij. 10.128 lir pa je dobila tržaška misija ECA za svoje «poslovanje», ki se je precej razširilo bodisi s propagando, bodisi s štabom mnogih strokovnjakov in znanstvenikov, ki z najmodernejšimi sredstvi preučujejo «razvoj tržaškega gospodarstva»... Izdelan je bil tudi uvozni program za 1949-50, a poročilo pravi le, da ga preučujejo v Parizu, pri odboru OEEC! Posvetovalni odbor ERP, ki so ga tvorili trije predstavniki VU ter po en predstavnik cone, Trgovinske zbornice in Delavske zbornice, so maja zelo razširili, tako da je iz odbora postal «svet». Vanj so vključili štiri člane že znanega «mestnega odbora ERP» in tako uredili svoječasni prepir. Prav tako so dobile v njem štiri člane znova finančne, trgovske in industrijske «skupine». Odbor da zaseda vsakih 14 dni. Škoda, da tisk o tem tako malo ve.

Poročilo nato podaja pregled gradenj tržaških ladjedelnic, ki so deloma zaposlene. Te gradnje so bolj ali manj znane: tri 13.000 tonske ladje, ena 25.000 tonska in več malih. Okrog njih se vije glorija skoraj že leto dni. Vendar pa, navsezadnje, ali bi katera koli oblast mogla pustiti tržaške ladjedelnice četrto leto po vojni popolnoma brez dela? Nihče bi si ne mogel dovoliti pogled na industrijsko luko s tremi četrtinami brezposelnega prebivalstva. Zato je pač tudi VU morala poiskati neki izhod za silo. Zaenkrat naj bi bil pri ladjedelnicah kredit iz ERP-a, ki ga ni bilo mogoče umakniti (iz Genove pa so poročali, da washingtonska ECA misli prepovedati gradnjo 25.000 tonskih ladij) zaradi splošnega ogorčenja, ki je še v marcu in aprilu letos kvarilo predvolivno razpoloženje. Protestirala je tedaj demokristjanska «Prora», Saragatova «Ora socialista» itd. Toda z ERP krediti bi ne bil položaj rešen. Pri gradnji 25.000 tonske ladje za družbo «Italia» (ne za Lloyd!!) je v ozadju tudi švicarski kapital, ki se je angažiral pri tej družbi. Razen tega pa se treznejši zavedajo, da je vse to nekako improvizirano za leto dni, največ dve. Kaj pa potem? Poročilo Zbornice TIP za junij pravi glede ladjedelniške delavnosti: «Združene ladjedelnice nadaljujejo z gradnjo po načrtu ERP. Vendar pa se pritožuje velika pomorska industrija nad pomanjkanjem novih zasebnih naročil in je prav malo resnih pogajanj». Ne ERP, marveč konkurenčni boj za inozemske naročnike je potreben naši industriji, ki je pred vojno gradila za vse mornarice sveta! Najbrž so jo prav zato obdarili z ERP-om.

Tudi o ILVI, t. j. o škedenjskih plavžih govori poročilo. Znanje je ugotovljeno, da so jih vojni dogodki poškodovali do največ 5 odst. in vendar še danes ne obratujejo, kakor je treba. Govora je o dolgoročnem programu za obnovo jeklarn. Doslej smo čuli, da je obnova v glavnem končana. Pri plavžih so montirali nove nakladalne naprave in izvršili nekatera manjša popravila. Napovedali so že pred meseci (prvič še jeseni 1948), da bo produkcija surovega železa dosegla mesečno 7500 ton. Poročilo poveljnika področja pa mora priznati, da je v treh mesecih pridobil obrat ILVA razen plina, koksa in drugih stranskih proizvodov le 175 ton jekla v palicah in 251 ton v ploščah. Krivi za to seveda delavstvo, češ da je štrajkalo. Toda edinole to delavstvo je ubranilo, da ni bil obrat sploh likvidiran po vzorcu drugih v Italiji, ker pač je treba — po novem — uvažati jeklo in železo iz ZDA.Zares klavrn izgovor. Obrat je dajal že pred letom 1914 nad 175.000 ton železa in 60.000 ton jekla letno! Brez ERP-posojil in brez sodobnih kolosalnih sleparij, ki uspevajo v našem ozračju. Tretji večji obrat, oljarna «Gaslini» da «ima težave» pravi poročilo, «zaradi pomanjkanja naročil». Da bo pričela konkurenca na svetovnih trgih, je vedel vsakdo, le pri nas smo to formalno ignorirali in finansirali podjetje šele letos, namesto že davno poprej, ako je zdravo, ali pa sploh ne in one stotine milijonov dali konkurenčno-zmožnejšim industrijam. O čistilnici «Aquila» ne bomo govorili mnogo. Posluje dobro, zaposluje pa relativno malo delavstva. Anglo-ameriški kapital ji pripisuje posebno važnost, kar kaže kredit 4,5 milijona dolarjev, ki sta ga OEEC in ECA v Parizu odobrili za razširjenje njenih naprav. O tem poročilo molči, najbrž zaradi prejasnega recepta šefa oddelka za petrolej pri ECA W. Levy-ja, po katerem bo ameriška petrolejska industrija rešila svoj evropski trg le z gradnjo petrolejskih čistilnic v Evropi sami.

Pri pregledu industrije smo čitali tudi, da je dosegla proizvodnja tržaške industrije mila v tromesečju april-junij le 20 odstotkov proizvodne zmogljivosti «zaradi pomanjkanja surovin». Danes, pri splošnem preobilju blaga? Zares ni čudno, ako piše celo «Il Mare» o zli veri, obstrukciji in nekompetentnosti vodilnih organov cone. Glede milarske industrije najdemo namreč v mesečnih poročilih Trgovinske zbornice sledeče pripombe: «Vedno se pritožujejo nad izostalim nakazilom surovin po načrtu ERP-Trst, ki so ga zahtevali še novembra peteklega leta» (maj) «neizpremenjene težave s preskrbovanjem maščob iz inozemstva v zvezi z zamujenim nakazovanjem kontingentov ERP in ovir ki obstajajo za nabave z valuto 50 odst». (junij). Poročilo trdi, da delajo tvornice barv in lakov s 55 odst. proizvodne zmogljivosti, poročila Zbornice TIP pa vse tri mesece navajajo to proizvodnjo s 30 odst.. Tudi tvornice sladkarij ne delajo z 12-18 odst., marveč z 10-15 odst. obratne zmogljivosti. Poročilo pravi, da imajo surovine visoke cene, Zbornica TIP pa ugotavlja„ da so temu vzrok visoke carinske in fiskalne dajatve na sladkor in kakao, v korist inozemske konkurence. Ali ni na dlani, da bi bilo v posebnem tržaškem primeru to revidirati?

Lavrentjev - pomočnik zunanjega ministra SZ

MOSKVA, 16. — Anatol Lavrentjev poslanik Sovjetske zveze v Beogradu je bil razrešen te funkcije ter imenovan za pomočnika zunanjega ministra SZ.

ČSR se ne boji stikov z zapadnimi kapitalisti

PARIZ, 16. — Češkoslovaški list «Petdeseti vzporednik», ki se tiska v Parizu, je objavil poročilo o potovanju češkoslovaške trgovinske misije po državah Južne Amerike. To poročilo pravi, da je uradna češkoslovaška misija, ki je prispela iz Buenos Airesa, kjer je sklenila vrsto trgovinskih pogodb, prispela v Rio de Janeiro z namenom, da sklene trgovinsko pogodbo z Brazilijo. Vodja misije Landa je izjavil, da je glavni namen misije sklenitev pogodbe o dobavi Braziliji češkoslovaških naprav za rafiniranje nafte v skupni vrednoti 25 milijonov dolarjev. Misija bo sklepala o pogodbi za dobavo Braziliji raznih strojev in češkoslovaških poštnih vagonov v zameno za kože, bombaž in kavo.

Smrt pisateljice Margaret Mitchel

Danes je v bolnici umrla pisateljica Margaret Mitchel, avtorica znanega romana «V vrtincu». Pred petimi dnevi jo je povozil avto, ki ga je vodil neki pijanec. Pisateljica je pri tem dobila hude poškodbe, tako da ji vsa zdravniška veda ni mogla pomagati in rešiti pred smrtjo.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Pevski koncert v Plavjah

Lepo uspela kulturna prireditev v Plavjah je poživela naše kulturno življenje na vasi

Plavčani so v nedeljo 14. t. m. združili svojo domačo «šagro» z lepo, zares lepo kulturno prireditvijo, ki je privabila domačine in tudi mnogo okoliških gostov. Morala bi se vršiti na prostem, kar pa je dež preprečil in zato se je razvila v dvorani, ki se je napolnila do zadnjega kotička. Ker vsi niso našli v njej prostora, so prisluhnili ubranemu petju in govorom od zunaj.

Prireditev je namreč v imenu OF pozdravil tov. Vojo. Ker pa je bil navzoč tudi tov. Laurenti, ki sicer prvotno ni mislil niti govoriti, je moral tudi on nekaj povedati, in to na izrecno željo občinstva. Tov. Vojo je zlasti podčrtal, da je vas Plavje že od vsega početka informbirojevske kampanje skoraj popolnoma enotna, ker se zaveda te nujnosti in pa potrebe po povezavi z demokratičnimi italijanskimi delovnimi množicami. V svojih nadaljnjih izvajanjih je prikazal pomen kulture za obrambo slovenstva na našem ozemlju. Primerjal je delo, ki ga opravljajo informbirojevci, ter ga ponazoril z občinskim svetom v Miljah, kjer ni po njihovi krivdi niti enega Slovenca. Zaključil je z besedami, da je v enotnosti jamstvo, da bomo prestali težko kominformistično preizkušnjo in vzpostavili na tem ozemlju trajno bratstvo med Slovenci in Italijani.

MOŠKI PEVSKI ZBOR IZ DOLINE NASTOPA V PLAVJAH.

Tov. Laurenti je prikazal, kako poskuša imperializem zadušiti realnost in pravice Slovencev do njihove kulture. Toda Slovenec mora svojo kulturo razvijati, zlasti sedaj po zmagoviti vojni. V demokratičnih Italijanih morajo pri tem najti vso oporo, kajti preteklost se ne sme povrniti in kdor se je boril proti njej, tega tudi ne bo dopustil. Demokratični Italijani in Slovenci morajo prav v tem trenutku, ko izrabljajo zloglasno resolucijo, združiti svoje moči. Tudi tov. Laurenti se je dotaknil tega, kar so kominformisti napravili v miljski občini. Na kamen pa je pribil zlato resnico, da nobena stvar ne pride sama po sebi, da se doseže vse le z borbo in da bomo združeni z uspehom vsem kljubovali.

Po teh kratkih uvodnih besedah je nastopil kot prvi domači pevski zbor iz Plavij. Odpel je dve pesmi :«V nove zarje» in «Zvezda mila je migljala». Obe sta bili dobro podani, prva s temperamentom, druga s čustveno toplino. Moški pevski zbor «Ivan Cankar» je odpel tri pesmi: «Slovenska zemlja», «Bolen mi leži», in «Na oknu glej...» Drugo pesem je občinstvo vztrajno zahtevalo naj se ponovi, in ne vemo zakaj je niso ponovili. Namesto ponovitve je zapel zbor «Na oknu glej...». Čas ni utesnjeval in lahko bi se ponovila vsaka stvar, ki so jo ljudje želeli! To je samo dokaz njihove potrebe po ubrani slovenski pesmi in njihove ljubezni do nje. Tudi Komorni zbor je zapel tri pesmi: «Nocoj se mi je sanjalo», «Tam na vrtni gredi» in «Heja hoj» ter dodal še četrto in peto: «V hribih se dela dan» in «Glej, sonce lepše sveti». Ta zbor, ki je visoko kvaliteten, bi moral večkrat na naše podeželje, zato ker njegova pesem vžiga in ker ob njegovem podajanju raste tudi okus pri drugih pevcih. Kot zadnji je nastopil pevski zbor iz Doline. Pod vodstvom Cvetka Marca je odpel «Dobro jutro», «Ljubezen in pomlad», «Mojo srčno kri», «Ohrani Bog te v cvetju» in «Od Urala do Triglava». Zbor šteje že lepo število pevcev, ki pa se bo še dvignilo, ker je znano, da se tudi v Dolini krepko celijo rane, ki so jih prizadeli kominformisti in njihovi «zaščitniki slovenske kulture». Glasovi so bili zliti, samo tu pa tam se je poznala utrujenost. Zbor je namreč zjutraj nastopil na radiu v Kopru in je bil njegov nastop v Plavjah že drugi v istem dnevu. Z njim je samo pokazal svojo vitalnost, katera se bo pod spretnim vodstvom, ki ga ima, v kratkem samo še okrepila.

S tem zborom se je zaključil pevski koncert. Zvoki požrtvovalne in vžigajoče plavske godbe so preplavali dvorano. Začel se je drugi del «šagre», to je tisti, ki se tudi po kulturnem užitku mladim vedno prileže.

POGLED NA NABASANO POLNO DVORANO V PLAVJAH.

Naročnikom v FLRJ

Naročnine za «PRIMORSKI DNEVNIK», «LJUDSKI TEDNIK, «GLAS MLADIH» in «RAZGLEDE», poravnajte pri Agenciji demokratičnega inozemskega tiska v Ljubljani, Tyrševa 24, tel. 49-63.

Tekoči račun pri Komunalni banki, Ljubljana 6-1-90603-7.

Solidarnost delavcev za stavkajoče v Tovarni strojev

Gaslini ne bo odpustil delavcev

Predstavniki delavcev iz tovarne Gaslini so imeli skupno z vodstvom tovarne sestanek v zvezi z napovedjo, da bodo odpustili 174 delavcev, in o zadevi delovnih nagrad.

Kar se tiče odpusta delavcev, je vodstvo tovarne sporočilo tovarniškemu odboru, da je g. Pasilas, predsednik osrednjega vodstva iz Genove, že dobil od zasedbenih vojaških oblasti zagotovilo, da delavcev ne bodo odpustili. Vojaška uprava se je obvezala, da bo sama plačevala stroške za obnovo tovarne. Zaenkrat podjetje Cementfer zopet obratuje.

Kar pa se tiče nagrade za produkcijo, niso v tej zadevi prišli predstavniki do nobenega sklepa, ker gospodarji niso bili naklonjeni zahtevam delavskih predstavnikov. Zato so delavci pooblastili sindikalne organizacije, naj te nadaljujejo razpravljanje o tem vprašanju in določijo za sredo skupni sestanek na Uradu za delo, kjer naj bi se sporazumeli.

Delavci montažnega odseka Tovarne strojev Sv. Andreja še vedno nadaljujejo stavko zaradi nesramnega dejanja vodstva tovarne, ki je odpustilo z dela dva delavca, ker nista dopustila, da bi nekateri, ki jim delavske svoboščine v tovarni niso po volji, trgali s stenčasa članke napredne vsebine.

Stavkajoči delavci montažnega oddelka uživajo najširše simpatije delavcev ostalih odsekov Tovarne strojev. To solidarnost so najbolje pokazali v tovarni sami, kjer so delavci za stavkajoče zbrali 129.250 lir. Tudi v ladjedelnici Sv. Roka so delavci zbrali za stavkajoče okoli 30.000 lir.

Tovarniški odbor ladjedelnice Sv. Roka je poslal stavkovnemu odboru resolucijo, v kateri pravi, da izražajo najglobljo solidarnost stavkajočim in jih pozivajo, naj trdno vodijo začeto borbo, ki je pravična borba delavcev za svoje pravice.

Omenjene stavke v montažnem odseku Tovarne strojev se udeležujejo tudi delavci, ki so člani Delavske zbornice.

Tramvajski voz do smrti povozil 6-letnega otroka

Tragične smrti je včeraj umrla mala Prinčičeva Anamarija. Ta, komaj 6-letna punčka se je včeraj zjutraj ob 7 vrnila s svojim stricem Ugom Volpijem (Voukom) iz Portoroža. Tam je namreč otrok prebil oba praznika s stricem, ki ima motorno kolo. V ulici Piccardi 37 je otroka čakala mati Marija Prinčičeva. Volpi se je z motornim kolesom ustavil na nasprotni strani ceste. Mati pa je z otrokom pod roko prekoračila cesto in vstopila v vežo na št. 37. Najprej sta se obe napotili k vratarju, kjer sta šli pozdravit nekega njihovega znanca. Medtem ko je mati odpirala vrata vratarjeve lože, je otrok naenkrat stekel proti vratom, da bi še enkrat pozdravil strica. Toda želja je malo Anamarijo pognala še preko ceste, po kateri se je otrok spustil v teku naravnost k motornemu kolesu in k stricu, ne da bi preje pogledal, ali je cesta prosta.

Nesreča pa je hotela, da je ravno tedaj vozil iz ul. Revoltella tramvajski voz št. 411 linije 11. Tramvajski voznik Bruno Mattiassi iz ul. Margherita 19 se je tako znašel s svojim vozom komaj 1 meter pred otrokom. Z vso silo je mož pritisnil na zavore, ker je upal, da se mu bo posrečilo rešiti otroka, posebno ker je z druge strani stric mahal otroku, naj se ustavi. Punčko pa sta v trenutku že prevzeli negotovost in zmešnjava, tako da je naravnost stekla naprej pod tramvajska kolesa. Usoda je bila neizprosna, otrok je takoj obležal mrtev in zmrcvarjen pod kolesi. Zbrala se je množica mimoidočih. Takoj so pritekli gasilci z reševalnim orodjem in izvlekli otroka izpod voza. Zdravniku dr. Rubiniju pač ni preostala drugega, kot da je ugotovil smrt. Kmalu za tem sta prišli na kraj nesreče policija in sodna oblast, ki sta opravila svoje delo. Kasneje je dr. Grubissi izdal dovoljenje za prevoz trupla v mrtvaško kapelo.

Smrtna nesreča na Općinah

Zadnji dan praznikov, v ponedeljek zvečer se je po državni cesti na Općinah vračala skupina izletnikov proti Trstu. Nekateri so hodili po pločniku, drugi pa kar po cesti ne glede na promet, ki je po tej cesti precej močan bodisi podnevi ali ponoči. Bilo je četrt na enajst zvečer, ko je po cesti naenkrat posvetil policijski avto, ki je patruljiral po cesti. Avto se je tako hitro približal, da niso vsi izletniki, ki so hodili po cesti, utegnili skočiti na pločnik, čeprav so slišali avtomobilsko hupo. Tako je avto zavozil naravnost v skupino. Podrl je 36-letnega Guida Biagija iz ul. Piccolomini 7 in 22-letno Odineo Facchijevo s trga Vico 8. Policijski avto Morris se je ustavil takoj nekaj metrov za tem. Pobrali so ranjence in jih hoteli odpeljati v bolnišnico. Pri Obelisku pa se je avto nenadoma ustavil zaradi defekta v motorju. Zato so pač morali klicati rešilni avto, ki je res nato oba ranjenca ob spremstvu Facchijevega brata Leonella odpeljal v bolnišnico.

Ko so pa prišli na ambulanto v glavno bolnišnico, je bilo že prekasno. Iz avta so potegnili že mrtvega Biagija. Omenjeni je imel počeno lobanjo. Facchijeva pa bo morala ostati v bolnišnici 10 dni zaradi poškodbe na komolcu leve roke in nekaj prask.

Nesreče na kolesu in na delu

Včeraj ob 12 so na prvi kirurški oddelek pripeljali z ameriško vojaško avto-ambulanco 22-letnega Tommasinija Andreja, mehanika iz ul. Del Veltro 87. Fanta, katerega je v rešilnem avtu spremljal policijski agent, so sprejeli v bolnišnici nezavestnega z živčnim pretresom in s precejšnjimi drugimi zunanjimi telesnimi poškodbami. Zaradi tega se tudi zdravniki niso še izjavili glede fantovega stanja. Policijski agent je zdravniškemu osebju povedal, da se je fant vozil včeraj zjutraj s kolesom v Sesljanu. Pri tem pa je trčil s kolesom v ameriški tovorni avto. Pri tem je padel nezavesten na tla, kjer so ga nato pobrali in odpeljali v bolnišnico.

OOO

Malo kasneje so na kožni oddelek pripeljali dva druga ranjenca, in sicer 23-letnega zidarja Ivana Schinaio iz ul. Morelli 12 in 35-letnega težaka Battigellija Renata iz ul. Dalviano 14. Oba sta zaposlena pri Američanih. Delala sta v vili «Tereza». Med delom sta nespretno odprla pipo posode, kjer se je kuhal katran. Pri tem sta se oba poškropila. Schinaia po rokah in obrazu, Battigelli pa po rokah. Prvi se bo moral zdraviti zaradi opeklin 20 dni, drugi pa 7 dni.

Tatovi na delu

Včeraj ob 8.30 je na policijsko postajo v ulici Caprin prišel 53-letni Corsi Nikola, lastnik tovarne sodavice v ulici Brunner 3. Na policiji je Corsi javil, da so mu neznani tatovi ponoči odnesli iz ravnateljeve pisarne 640.000 lir v gotovini.

Tatovi so razbili vrata glavnega vhoda, nato pa so se v ravnateljevi pisarni lotili blagajne. Odprli so jo z raznimi pripomočki, s svedrom in podobnim orodjem, katerega niti imena ne vemo. Po delu so nočni obiskovalci pustili nekaj orodja pred prazno blagajno. Policija je uvedla preiskavo.

OOO

Podvig v mnogo manjši izdaji, ki se je kaj klavrno končal, so opravili nato nočni gostje, ki so vdrli ponoči v skladišče zadruge delavcev v Ilvi v Škednju.

Včeraj zjutraj se je namreč zastopnik te zadruge javil na policijski postaji v Škednju in povedal, da so ponoči 14. t. m. tatovi preplezali zid, razbili vrata skladišča in odnesli živeža za 15.000 lir. Ko so se naprtili s tem tovorom in skušali izginiti v noč, jih je presenetil nočni čuvaj. Tega so se pa tako preplašili, da so pri priči spustili plen na tla in zbežali, kolikor so jih noge nesle.

OOO

Gospod Alessio Ivan, ki se je včeraj prav tako po dveh dneh vrnil v pisarno, je svojo zaupnico Toso Sergio poslal na policijo, naj javi, da so mu iz pisarne odnesli pisalni stroj znamke «Universal». Tatovi so se prikradli v pisarno dne 15. t. m tako da so razbili vhodna vrata.

Prihodnjo nedeljo vsi v Bazovico

Prihodnjo nedeljo 21. t. m. praznuje Prosv. društvo «Lipa» iz Bazovice 50 letnico svojega obstoja. Poleg domačega pevskega zbora so doslej prijavili svoje sodelovanje še sledeči zbori. «Cankar» iz Trsta, pevski zbor «Adrija» iz Barkovelj, «Velesila» iz Škednja, «Škamperle» iz Sv. Ivana, «Slovan» iz Padrič, «Vodnik» iz Doline, «Zvon» z Općin, pevski zbor iz Saleža, «Slovenec» iz Boršta, pevski zbor in Senpolaja Nabrežine in Plavij ter pev. zbod «Hajdrih» s Proseka. Zbori, ki žele se nastopiti, naj takoj prijavijo svoje sodelovanje Prosv. društvo v Bazovici z navedbo pesmi in skladatelja.

Sožalje ob smrti tov. Ane Piščanc

Člani OF izražajo svoje globoko sožalje svojcem pok. aktivistke ASIŽZ tov. PISCANC ANE.

Na cesti ga ja zadela kap

Zadnji dan praznikov se je zaključil še z drugimi nesrečami. Zvečer ob 20.45 je rešilni avto pripeljal na ambulanto glavne bolnišnice truplo 23-letnega Darija Cergoleta iz ul. Commerciale 3. Zdravnik, ki je pregledal truplo, je prišel do zaključka, da je fant umrl zaradi srčne kapi, kajti truplo ni kazalo niti najmanjšega znaka kakršne koli poškodbe. To zdravnikovo izjavo so potrdili uslužbenci Rdečega križa, ki so povedali, da so Cergoleta pobrali na tleh v ul. Farnetto pred hišo št. 1. Jokojnik je tekel po cesti, da bi ujel trolejbus «L.» Pri tem pa mu je nenadoma postalo slabo in je padel na tla.

Roparski napad

Kljub temu da imamo toliko policije, katero lahko vidimo po dnevi povsod po mestu, se vendar še v predmestjih v večernih urah dogajajo razni napadi razbojnikov na tržaško prebivalstvo. V ponedeljek zvečer se je namreč 22-letni Savi Alojzij iz Spodnje Sv. Marije Magdalene 756 vračal domov po samotni cesti, ki gre zadaj za pokopališčem pri Sv. Ani Naenkrat so mu pot zastavili trije neznanci. Brez komplimentov so zahtevali listnico. Proti tem se fant ni mogel postaviti in se je vdal v usodo. Trije razbojniki so takoj začeli pregledovati vsebino listnice. Razkačeni, ker niso dobili niti ene lire, so listnico vrgli na tla, eden od trojice pa je nekajkrat udaril Savija po glavi in obrazu, nato pa so se spustili v beg. Zaradi teh udarcev je moral Savi na ambulanto Rdečega križa, kjer so mu obvezali spodnjo ustnico.

KOLEDAR

Sreda 17. avgusta
Rok, Radigoj
Sonce vzhaja ob 5.06, zahaja ob 19.10. Dolžina dneva 14.04. Luna vzhaja ob 22.38, zahaja ob 14.01.
Jutri četrtek 18. avgusta
Helena, Bronislava

SPOMINSKI DNEVI

1807 Robert Fulton, izumitelj podmornice, napravi s strojem «Klermont», ki je bil izdelan v Angliji, prvo poskusno vožnjo iz New Yorka do Albanyja. Za vožnjo 150 milj po reki navzgor je potreboval 30 ur.

1941 je nemški okupator obesil na Terazijah v sredini Beograda pet srbskih rodoljubov.

1942 je padel v italijanski ofenzivi pisatelj Miran Jarc.

16.8.1941 so Nemci zažgali prvo slovensko vas Rašico na Gorenjskem.

16.8.1942 stopi Štajerski bataljon na koroško ozemlje.

PROSVETNA DRUŠTVA

Načelništvo pevskega zbora Prosvetnega društva «Ivan Cankar», vabi vse pevce in pevke na važno vajo, ki bo jutri (četrtek) ob 20,30 v društvenih prostorih.

Načelništvo

PROSVETNO DRUSTVO V BARKOVLJAH opazarja vse pevke in pevce na jutrišnjo vajo, ki bo ob 20.30 uri v Franklovem. Glede na nedeljski nastop 50 letnici društva «Lipa» v Bazovici naj nihče ne manjka.

Prosvetno društvo iz Bazovice JAVLJA da bo 21. avgusta t. l. proslavilo 50 letnico obstoja Pevskega društva «LIPA»

DAROVI IN PRISPEVKI

Za Dijaško matico. V počastitev spomina pokojne Milke Pregarc darujejo za Dijaško matico družine: Zdenko Colja 1.000; Emil Colja 1.000; Vekoslav Colja 1.000; Karel Cok 1.000 in Pino Verri 1.000, dalje daruje Ema Tomažič 2.000.

V počastitev 9. obletnice smrti tov. Slavka Škamperla daruje oče Anton Škamperle v isti namen 1.100 lir.

Prav tako daruje za Dijaško matico Skabar Alojz 200 lir.

Za počitniške kolonije daruje Trampuš Ludvik 500 lir v počastitev spomina pokojnega Josipa Pavzina.

KINO

EXCELSIOR. 16.30: «Čas se je ustavil» R. Milland, C. Langhton, M. O'Sullivan.
FILODRAMMATICO. 16: «Mestne ulice» B. Lancaster, E. Scott.
ITALIA. 16: «Poroka je zasebna stvar», Lana Turner, John Hodiak.
ALABARDA. 15.30: «Bountyjevi nepokorneži» Clarke Gable.
IMPERO. 16: «Tolovaji» Alan Ladd, Dorothy Lamour.
VIALE. 16: «Škandal na dvoru» Lubitsch.
NOVO CINE. 16: «Grad Dragonwyck» Geen Tierney.
GARIBALDI. 16, na prostem ob 21.30: «Sporočilo Garcii» Wallace Bery, Barbara Stanwych.
MASSIMO. 16: «Ljubimci brez upanja».
ARMONIA. 15.30: «Iskalci zlata», M. Dietrich, R. Scott, J. Wayne.
IDEALE. 16: «Tarzan in sirene» J. Weissmueller, L. Christian.
MARCONI. 16, na prostem ob 20.30: «Tatovi koles».
KINO OB MORJU. 17: «Zadnja postaja morilcev».
VITTORIA. 16:, na prostem ob 20.15: «Proti neznanemu» D. Durbin.
GRAD SV. JUSTA. 21: «Chango» Charles Colurn, Ginny Simms.
AUSONIA. Športna prireditev.
KINO V LJUDSKEM VRTU. 21: «Gospa iz Tropskega pasu» Hedy Lamarr, Robert Taylor.
SKOLJET. - na prostem ob 20.45: «Mehikanska serenada».
GOSTILNA BROCCHETTA - na prostem ob 20.45: «Oswienczim Auschwitz» in kolesarska dirka «Okrog Tržaškega».
KINO NA OPCINAH. 16: na prostem ob 20: «Margerita Gauthier».

RADIO

JUG. CONA TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 240 m ali 1250 kc)

6.30: Jutranja glasba. 6.45: Poročila (v ital. in slov.). 7.15: Jutranja glasba. 12.00: Iz opernega sveta. 12.30: Melodije na harmoniki. 12.4[illegible] Poročila (v ital. in slov.). 13.1[illegible] Igra saksofonist Dražil Srečko. 13.3[illegible] Uverture. 13.50: Gospodarski pregled (v slov.). 14.00: Prenos iz Ljubljane. 14.30: Pregled tiska in poročila (v ital. in slov.). 17.45: Lahka popoldanska glasba. 18.15: Glasbene pravljice. 18.45: Radijski obnik (v slov.). 19.00: Prenos iz Ljubljane. 19.15: Poročila (v ital. in slov.). 19.45: Melodije z juga. 20.[illegible] Pester koncertni spored. 20.[illegible] Glasba po željah (v ital. in slov.). 20.50: Sindikalna vprašanja (v ital.). 21.00: Igra (v ital.) nato italijanske pesmi. 22.10: Življenje jugoslovanskih narodov (v slov.) nato večerni koncert. 22.45: Plesna glasba. [illegible] Zadnje vesti (v ital. in slov.). [illegible] Večerne melodije.

TRST II.

7.15: Poročila. 7.30: Koledar. 7.[illegible] Jutranja glasba. 8.15: Poročila. 11.30: Za vsakega nekaj. 12.00: [illegible] dobna Anglija. 12.10: Orkester Dennis Wright. 12.45: Poročila. 13.[illegible] Glasba po željah. 13.45: Skladbe za saksofon. 14.00: Poročila. 14.1[illegible] Dnevni pregled svetovnega tiska. 14.28: Popoldanska glasba. 17.[illegible] Plesna glasba. 18.00: Namica [illegible] poveduje. 18.15: Schubert: Kvartet v d-molu. 18.50: Melodije na harmoniki. 19.00: Zdravniški ve[illegible] 19.15: Glasbene slike. 19.45: Poročila. 20.00: Slovanska zborovska glasba. 20.30: Okno v svet. 20.[illegible] Vesele melodije. 21.00: Razgovor pred mikrofonom. 21.15: Lahka glasba. 21.45: Simfonični koncert.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Umrli so: 68-letni Valla Josip; 72-letni Terčon Anton; 56-letna Pregarc Ljudmila; 85-letni de Bro[illegible] matti Josip; 86-letni Pelosi Anton; 87-letna Petelin Josipina, vd. U[illegible] mar; 68-letna Premul Lucija, [illegible] Corra Minca; 57-letni Hillebrand [illegible] do; 52-letni Sussan Mario; 66-letna [illegible] Pappagallo Giovanni; 76-letni M[illegible] ljovec Ivan; 65-letni Bertetti Ca[illegible] Emanuele; 66-letna Turk Marija vd. Bensi; 92-letna Kattaj Frančiška, vd. Grebenc; 73-letni Premrl Frančišek.

Po kratki in mučni bolezni je umrla

Ana Piščanc

Pogreb bo danes 17. t. m. ob [illegible] iz stanovanja v ul. Moreri št. [illegible]

Trst 16. VIII. 1949.

Žalujoči starši, strici, [illegible] kinje in ostali sorodniki

Drugo tekmovanje reproduktivnih glasbenih umetnikov FLRJ 20.-27. novembra 1949 v Ljubljani

Vse interesente obveščamo, da je rok za prijave k tekmovanju podaljšan še preko 1. septembra in traja do zaključno 20. septembra 1949. Prijave poslane po 20. septembru 1949 se ne bodo mogle več upoštevati. Prijave se naročajo [illegible] vlagajo pri sekretariatu organizacijskega odbora II. jugosl. tekmovanja reproduktivnih glasbenih umetnikov FLRJ, Ljubljana, ministrstvo za prosveto.

MALI OGLASI

Proglašam za neveljavno prometno knjižico izdano dne 4.XI.194[illegible] od Istrskega okrožnega odbora [illegible] avto «Opel-Olimpia» STT 1153.

Fizkultura

ZDTV je organizirala dvoje uspelih tekmovanj v Kopru

V nedeljo je bilo v Kopru dvoje uspelih tekmovanj istrskih in tržaških športnikov. Slabo vreme je sicer zelo oviralo tekmovalce, vendar jih ni odvrnilo, da bi prireditev odpovedali. To je vsekakor zgovoren dokaz kako si skupno, tržaški in istrski športniki živo želijo tekmovanja pri ZDTV katera obstaja že štiri leta in katero bi nekateri tako radi razbili. Prav zaradi tega bi bilo prav, da bi ZDTV dajala še več takih možnosti za organizacijo skupnih tekem na Tržaškem ozemlju.

Kolesarska dirka. Organizacijo kolesarske dirke v Kopru je prevzelo Istrsko kolesarsko društvo. Dirke se je udeležilo 15 tekmovalcev, ki so vztrajali kljub temu, da je deževalo od začetka do konca tekme. Zmagal je [illegible]ntanot iz Milj in s tem potrdil svoj sloves [illegible] ga tekmovalca.

Končni vrstni red je nesledn ji: 1) Fontanot Renato; 2) Javornik; 3) Raimondi; 4) Sellier; 5) Rinaldi; 6) Cimoroni; 7) Grio; 8) Mosetti Giuseppe; 9) Plocher; 10) Mosetti Gastone itd.

Tekma v vztrajni hoji na 5 km. Ta tekma je bila v nedeljo zvečer in je privabila približno 30 tekmovalcev. Zanimivo je, da je Tržačan Govorčin, ki je prvak TO v vztrajni hoji to pot prišel peti na cilj in da sta prvo in drugo mesto zasedla Nabrežinca Fuks in Abram. Že pred par tedni smo videli nekaj podobnega na Proseku, kjer je bivši dolgoletni prvak Corsi moral prepustiti svoje mesto Govorčinu. Zanimanje za to vrsto športa privablja vedno novih moči, ki z vztrajnostjo beležijo uspehe.

Na cilj so prišli v sledečem vrstnem redu: 1) Fuks; 2) Abram; 3) Pierobon; 4) Bembi; 5) Govorčin; 6) Meneghetti; 7) Tamaro; 8) Meneghetti Livio; 9) Pausin; 10) Caucci itd.

Nočna služba lekarn

Mutua Impiegati, trg Oberdan 2, tel. 6120; Lloyd, ul. dell'Orologio 6, tel. 6747; Zeleni križ, ul. Settefontane 39, tel. 90-857; Rovis, Goldonijev trg 8, tel. 8009. — Harabaglia v Barkovljah, tel. 57-28 in Nicoli v Škednju, tel. 93245, imata stalno nočno službo.

Pod svobodnim soncem

SPISAL: [signature]

ILUSTRIRA M. BAMBIČ

32

Radovan se je že opil. Kričal je in prepeval pa držal neprenehoma vrč v rokah.

«Moj sinko, hej, moj sinko, s kamnom ubiješ tega ptiča, miže, opolnoči — hej, moj sinko! Pij, Iztok, pij, pijan ga zadeneš».

Smejali in krohotali so se vsi razni bojevniki, ki so se zbrali pod katismo, da bi se udeležili tekme. Iztok se ni smejal. Zamamil ga je hipodrom. Njegove ustnice so bile vroče, pa se ni dotaknil pijače. Videl je Upravdo, videl Teodoro, blesk in sijaj, razsipanje, divje tolpe in mehkužne Bizantince. In pomislil je na svojo moč, pomislil na svoj narod in na vse narode, ki jih kuje v verige to mesto. In sramoval se je, da zmagujejo narode taki cesarji, da jim vlada tako mehkužno mesto. In rotil se je na Peruna, če ostane živ, da ne bo Bizanc nikdar vkoval v verige svobodnih Slovenov.

Dolgo so bučale trombe, preden so prebučale hrup in krik v hipodromu. Justinijan se je vračal z dvorom. Teodori zmagovalki je dal belo rutico, da bi dala znamenje za začetek tekme ona. Strelcem so bili na voljo konji iz carskega hleva. Drug za drugim so dirjali krog mete, streljali v kragulja, puščice so predirale škrlatno streho, pa kragulj je s srepim pogledom motril preganjalce in tekmece. Bočil je vrat, potrepaval s kreljutmi, se umaknil marsikateri strelici, a ostal nedotaknjen.

Med ljudstvom se je razlegal smeh, doneli so dovtipi na razne strelce, rogali so se jim, metali vanje dateljne, oranže in se zabavali, kakor bi igrali glupci v areni.

«Poslednji!» je zopet sporočil Epafrodit po Melhioru. «Poslednji bodi Iztok!»

Vrsta lokostrelcev se je praznila. Mnogi so odstopili, zlasti tisti v lepih oklepkih palatinske vojske. Zbali so se poroge.

Edini Azbad je zdržal. Zbral je vse moči, da je ostal miren. Mislil je na Ireno, ki jo je ljubil z nedopovedno strastjo. Danes ji hoče pokloniti slavo zmagovalca. Upal je trdno. Ozrl se je večkrat na katismo, toda Irene ni zazrl. Sedela je skrita, tiha. Ni se smejala, ni gledala. Njeno srce je klečalo pred oltarjem in prosilo Krista, naj ji prizanese, naj Azbad ne zmaga.

Le nekaj tekmecev je še čakalo. Tedaj Azbad ni mogel več strpeti. Naj se odloči! Zataknil si je tri puščice, vzel lok in zasedel konja, katerega še nihče drug ni jezdil. Dolge tedne se je uril na njem.

Ko se je pojavil izpod katisme, je nastala nenadoma tihota. Nanj in zoper njega je bilo stavljeno mnogo denarja.

Jezdil je počasi krog spine, pozdravljal na levo in desno, se priklonil pod katismo, se še enkrat ozrl po Ireni, zaman. Nato je zdirjal. Zletela je prva strelica, kragulj je jezno zapihal. Prijezdil je drugič, strelica je prhnila tikom glave, hipodrom ga je pozdravil. In jezdil je tretjič naokoli. Srce se mu je razburilo, roka se mu je tresla. Vendar je zbral vse sile, da se pomiri. Ustnice so šepetale: Irena, Irena. Zopet se je napela tetiva, zazvenela, puščica je bila izborno izstreljena, a v istem trenutku je kragulj zafrfotal, odskočil, kolikor je dala verižica, in puščica je zadela ob perut ter izbila iz nje pero, ki je v vrtincu priplavalo na pesek. In tedaj je nastal vihar. Ves hipodrom se je razdelil v dva tabora: polovica je kričala, da je Azbad ptiča zadel, polovica je oporekala, zadel da je le pero, ptič še sedi in jezno gleda za Azbadom. Tisti, ki so stavili nanj, so trdili, da je stava dobljena, oni, ki so stavili zoper, so kričali, da ni. Nastali so trenutki tolikega viharja, da bi se bil hipodrom izpremenil v boj tisočev in bi bila kri preplula areno, da ni Upravda dal znamenja s trombami. Kot sodnik in najvišji pravnik je razsodil: «Azbad je zadel in ni. Če ga nihče ne zmaga, bo odlikovan. Stave pa stoje; če ga nihče ne prekosi, so stave nanj dobljene, sicer izgubljene!».

Zopet so trombe naznanile novo tekmo. Azbad se je bal. Hitro je velel ponuditi velike vsote vsem ostalim tekmecem, da bi se umaknili. Večina je denar sprejela, le Iztok in dva Tračana sta odklonila. Azbad je šel sam do njih. Srečalo se je ponosno oko svobodnega Slovena z lokavim, ničemurnim bleskom Bizantinca. Nič ni odgovoril Iztok, govoril je pogled: «Naprodaj nismo Sloveni nikdar!»

(Nadaljevanje sledi)

Kopališče Sv. Nikolaj

Najlepše in najbolj upoštevano obmorsko kopališče Gornjega Jadrana. — Kopanje, obala za sončenje, igre, restavracija, bar, bife, koncerti, ples. — Novost weekend hišice z dvema in tremi posteljami. Informacije pri upravi kopališča. — Prodaja voznih listkov, vstopnic za kopališče, najem weekend hišic in informacije pri potovalnem uradu «ADRIA - EXPRESS», TRST, ULICA F. SEVERO 5-b, TELEF. 29.243. — Ves mesec julij in avgust bo igral izbran orkester vsak popoldan in zvečer.

Odhod parnikov in motorne jadrnice izpred pomola ribarnice

NEDELJSKI VOZNI RED: Iz Trsta:	Iz Sv. Nikolaja:	VOZNI RED OB DELAVNIKIH: Iz Trsta:	Iz Sv. Nikolaja:
7.30*	9.15	8.15*	12.30*
8.15	10.15	10.00*	15.00*
9.15	11.45	11.00*	17.45*
10.15*	12.30*	12.05*	19.45*
10.45	17.30	14.00*	
11.30*	18.30*	15.00*	
13.15	19.15		
13.45	20.00		
14.30*	21.15		
	21.30*		

Ob lepem vremenu bo parnik «VIDA» (nosilnost 600 oseb) vsako nedeljo napravil eno izredno vožnjo v Sv. Nikolaj z odhodom iz Trsta ob 14.45. Da bi se izognili gneči se bo ta parnik vračal iz Sv. Nikolaja ob 19.45.

Cene za tja in nazaj in vstop v kopališče:

OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH: odrasli 200 L, otroci 130 L.
OB DELAVNIKIH s parniki . . odrasli 200 L, otroci 130 L.
Z motorno jadrnico «Levante» odrasli 170 L, otroci 120 L.

Gornji vozni red velja v celoti ob lepem vremenu, dočim velja urnik označen z zvezdico ob vsakem vremenu.

Redna avtobusna proga TRST - Sv. NIKOLAJ - TRST

ODHODI V TRSTU Z AVTOBUSNE POSTAJE:
OB NEDELJAH: iz Trsta: 8.00, 10.00, 13.30, 13.45; iz Sv. Nikolaja: 12.25, 12.30, 19.00, 22.40.
OB DELAVNIKIH: iz Trsta: 8.30, 10.00, 13.45; iz Sv. Nikolaja: 12.25, 13.00, 22.40.

Cena tja in nazaj (vstopnina v kopališče ni vračunana) odrasli L. 180, otroci L. 120

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

GLEM

Uspeli bomo v naporu za izgradnjo boljših življenjskih pogojev

Najpreje sporočam, da prostovoljno delo v naši vasi še vedno napreduje. Ne bomo odnehali, dokler ne bodo zgrajeni zadružni domovi in dokler ne bo končana obnova.

Tako so razne skupine stalno na delu za zgraditev sedeža krajevnega LO v Borštvu. Vse ljudstvo je v ta namen že mnogo žrtvovalo, v delu in denarju. Vsi si pač želimo, da bomo imeli čimpreje stavbo, ki bo odgovarjala popolnoma svojemu namenu.

Pri tem delu so stalno zaposleni tudi prostovoljci iz Boršta in Laborja. Ker bo stavba v skupno korist, zato jo gradimo tudi skupno. Ne bo odveč, če omenim, da je bilo vse kamenje za to zgradbo skopano in speljano ter sploh vse ročno delo izvedeno na prostovoljni podlagi. In lahko rečem, brez težav, kajti ljudstvo se udeležuje dela z veseljem, med njimi celo nad 70 let stari, samo da pokažejo mlajšim važnost in korist tega dela za skupnost.

Vaščanom Glema, Boršta in Laborja gre vsa hvala za njihov trud, posebno pa za odločnost, s katero so se oprijeli dela. Nobenega ni namreč bilo, ki bi odklonil prostovoljno delo, čeprav so imeli ogromno dela na polju.

Naša vas pa je napredovala tudi v prosvetnem pogledu. Ker smo po osvoboditvi dobili slovensko šolo, smo prišli do tega, da se učijo tudi starejši ljudje naš jezik in v ta namen mnogo čitajo slovenske liste, kar nam v dobi fašističnega režima seveda ni bilo dovoljeno.

Kakor vam je znano, leži Glem v hribih, oddaljen okoli 14 km od mesta. V času Italije smo morali nositi tudi na rami sadje in pridelke na trg v Koper. Danes to ni več potrebno, ker smo ustanovili kmečko nabavno prodajno zadrugo, ki nam odkupuje vse pridelke, tudi po vezani ceni. Ta postopek olajša seveda kmetu delo in mu prihrani trpljenje. Istočasno ga je rešil gospodarskega suženjstva in odvisnosti od zasebnih trgovcev.

Naša zadruga pa prodaja vse nakupljene pridelke in sadje Fruktusu v Koper. Seveda imata tudi zadrugi za prevoz blaga težkoče, ker pot od Babičev v Boršt, po kateri prevažamo pridelke v Koper, še ni dokončana. Cesta je sicer mnogo boljša od lani in bi bila letos že končana, če bi imeli dovolj delovne sile. Zato nosijo odgovornost zlasti tisti delavci, ki dajejo svoje sposobnosti in delovno silo raje coni A, namesto da bi jo dali na razpolago raje domačim krajem. S tem delajo škodo našemu gospodarstvu, v Trstu pa odjedajo kruh tamkajšnim brezposelnim tovarišem. Po drugi strani imamo nekaj špekulantov, ki niso nikjer zadovoljni in gledajo samo na to, da bi živeli na račun delovnega ljudstva.

J. E.

Sestanek krajevnih tajnic ASIŽZ

V četrtek 11. avgusta je bil v Bujah sestanek krajevnih tajnic ASIZZ, katerega se je udeležilo 19 tovarišic.

Uvodoma so razpravljale o političnem položaju v svetu in doma ter so obsodile razbijaško delo vidalijevih frakcionašev. Medtem ko Vidalijevci bevskajo za plotom ter skušajo skupno s krajevno, sicer maloštevilno reakcijo zadržati polet našega gibanja, so ravno žene na vseh poljih izredno aktivne.

Tako so zbrane tajnice ASIŽZ razpravljale zlasti o nalogah, ki jih je treba izvesti v bližnji bodočnosti: Sklenile so, da se do pričetka šolskega leta odprejo otroški vrtci v bujskem okraju v sledečih krajih: Bujah samih, Umagu in Novem gradu. Nadalje bo sedaj vsaka tajnica ženske organizacije v vasi pobrala članarino in z odstotki, ki ostanejo bazi, takoj nakupila darove za potrebne matere in otroke.

Pri splošni diskusiji so se zbrane tajnice ustavile pri delovanju tistih žen, ki obrekujejo naše oblasti, da jim ne dajo živilskih nakaznic, pri čemer seveda molčijo, da delajo nekateri njihovi možje v Trstu, drugi zopet pohajkujejo in mislijo, da bodo priklicali stare čase, ko so izkoriščali kmetsko-delavsko ljudstvo.

Vse zborovalke so bile edine v tem, da je treba še bolj pospešiti delo za skupnost, da dosežejo s tem čimprej boljše življenjske pogoje.

C. M.

Otroški vrtec v Izoli in naše žene

Včeraj popoldne je bil sestanek AFŽ v Izoli. Udeležba je bila polnoštevilna. Na tem sestanku so razpravljale žene o otroškem vrtcu. Vesele so, da skrbijo za njihove otroke pridne tovarišice, ki jih vzgajajo in negujejo vse drugače, kot nekdanje nune. Zanimivo je, da so matere, ko so zvedele, da hočejo otroške vrtnarice na sicer zasluženi dopust, prosile, naj tega ne storijo, ker si ne želijo, da bi vzgojo otrok prevzele morda zopet nune.

Naše matere so izvolile posebno komisijo, ki bo imela nalogo skrbeti za red v vrtcu. Uredile so jedilnico in v ta namen nabavile ležalne stole, gugalnice in preskrbele otrokom nove oblekce za sprehode. Tov. Menis, tajnica ASIŽZ, si mnogo prizadeva za čim udobnejšo opremo vrtca, zaradi česar zasluži vse priznanje.

C. M.

Izidi nedeljskih tekem v odbojki

Zvezda-Izola 3-0, (15-13), (15-7), (15-12);

Jadran-Partizan 2-1, (16-16), (15-12), (6-15);

Bančniki-Prosvetarji 3-0, (15-3), (15-7, (6-15).

LESTVICA:

1.) Bančniki igrali 4 tekme, točk 10, 2.) Jadran 3 tekme točk 7, 3.) Partizan 4 tekme, točk 6, 4.) Edilit 3 tekme točk 5, 5.) Zvezda 3 tekme točk 5, 6.) Izola 4 tekme 2 točki, 7.) Prosvetarji 3 tekme 1 točka.

* * *

V soboto 20. avgusta bodo na igrišču v pristanišču Kopra ob 16 sledeče tekme:

Zvezda-Prosvetarji, Jadran-Izola, Partizan-Edilit.

ASIŽZ iz Kopra obiskala srbske pionirje

V četrtek 11. avgusta je delegacija žena iz Kopra obiskala in obdarila srbske pionirje, ki so na letovanju v počitniškah kolonijah v Kopru.

Žene so pozdravile pionirje v srbskem jeziku ter se z njimi tudi razgovarjale. Srbski otroci so naše žene presenitili in ganili z zanimivim sporedom. Ob prisrčnem slovesu so naše žene kot skrbne matere naročale pionirjem, naj bobo še nadalje tako disciplinirani, pridni in ljubeznivi in naj se zopet vrnejo v naše kraje.

C. M.

Zaman kričijo, da so žrtve

Ljudstvo je zahtevalo odločne ukrepe proti terorističnim elementom

Pred nekaj dnevi so naše oblasti aretirale v Bujah nekaj protiljudskih elementov; zavoljo tega je reakcija, zlasti v Trstu, zagnala velik krik in vik. Pri tem je seveda zamolčala pravi razlog teh ukrepov, čemur se ne čudimo, ker zločinec vedno zatrjuje, da je nedolžen.

Dejstvo je, da so nekateri teroristični elementi streljali na vojaške straže in nekje zažgali žito. Gospodje okoli istrskega CLN so pač pričakovali, da bodo izzvali kdo ve kakšne korake naše uprave, da bi imeli priliko govoriti in pisati o «krivicah» in «preganjanjih». Izzvali so zares veliko ogorčenje ljudskih množic, ki so soglasno izjavile, da kdor strelja na JA, strelja z drugo besedo na samo istrsko ljudstvo. In tako so Istrani na neštetih množičnih zborovanjih odločno zahtevali od oblasti energične ukrepe proti zločincem in vsem tistim, ki stojijo za njimi. Hkrati je izreklo ljudstvo popolno solidarnost in zaupanje v JA, ki je osvobodila to zemljo in ščiti pridobitve narodno-osvobodilne borbe.

Ljudstvo pozna prav dobro hujskače in organizatorje vseh teh zločinov in odobrava aretacije. Tako so v zaporih Pinzin Ivan iz Marušičev, nekdanji agent Ovre in Gestapa, ki je poleg vsega grozil našim mladincem in skrivoma vodil ljudi iz Jugoslavije. Dalje je zaprta prof. Vardabasso Marija iz Buj, katere mož je pobegnil v Trst in je znan kot fašist, ki se je udeležil pohoda na Rim. Aretiranka, ki je lastnica 4 do 5 hiš, je tista, katera se je protivila uvedbi novih besedil v zgodovinskih knjigah. V tej družbi sta tudi sodni uradnik Bonetti Ivan in trgovec Milocchi Dominik, oba iz Buj. Enaka usoda je doletela znanega fašista Gottardisa Marijana iz Momjana in Motico Mateja, prav tako bivšega fašista iz Brtonigle, Fedele Guerrina, upravitelja premoženja bivšega župana iz Buj in še nekaj drugih.

Domačini dobro vedo, da ti ljudje zaman kričijo, da so žrtve. Še manj se morejo sklicevati na to, da so zaprti, ker so Italijani. Poštenim ljudem se v coni B ne pripeti nič žalega in značilno je, da njihovi lastni sonarodnjaki niso odobravali stališča imenovanih.

ALI PODPIRAŠ SLOVENSKI NAPREDNI TISK?

DELAJTE IN UČITE SE!

RAZSTAVA DELOVNE MLADINE V IZOLI

V Izoli je bila odprta «Razstava delovne mladine», o katere pripravah smo že poročali. Razstava je opravičila naše upanje in pomeni velik napredek naše delavske mladine. To je pomembno zlasti v tem trenutku, ko se ravno mladina pripravlja, da bo s svojo sposobnostjo in neomajno voljo pripomogla, da bomo v Istrskem okrožju izvedli celoten gospodarski program.

Razstava pa nam hkrati dokazuje, da bo sedanja delavska mladina kos vsem nalogam, ki jih stavi nanjo naša nova družba. Njeno znanje je, če ocenimo razstavljena dela, že sedaj zelo visoko. Vsak obiskovalec razstave ima vtis, da je prišel že v pravi krog strokovnjakov.

Razstava je prirejena v veliki dvorani tovarne «Arrigoni» in to prav okusno. V prostorni dvorani, kjer vidimo tudi slike velikih učiteljev in voditeljev Lenina, Stalina in Tita, je razstavljen lep model ladje, ki se da voditi s pomočjo radia. To delo je napravil tov. Zaro. Veliko pozornost vzbuja konstrukcija letala in razna kovinasta orodja, ki so sama zase prav lepi izdelki. V tem pogledu so se izkazali vajenci iz tovarne «Arrigoni» in «Ampelea», med njimi Vesnaver Germano iz Izole, Fornasaro Jernej iz Sv. Lucije, Jerman Pavel iz Kopra itd.

Velik napredek kaže obok iz opeke, delo mladega zidarja «Edilita» iz Kopra. Mladinec Colomban Bruno je razstavil družinski štedilnik, ki ima zlasti pri ženah mnogo občudovalk. Izredno so se izkazali tudi vajenci ladjedelnice iz Pirana ter mizarji «Stila» iz Kopra. Leodovič Emil iz Sičol se je postavil z modelom sesalke iz lesa.

Nič manj lepi niso izdelki iz stroke naših bodočih šivilj. Preciznost kažejo tudi razne risbe. Nekateri so se poskusili v slikarstvu in smo prepričani, da bodo z vztrajnostjo uspeli.

Kdor ljubi delo mladine, zlasti delavske, naj si ogleda to razstavo! Našim mladim vajencem in bodočim mojstrom pa kličemo: Delajte in učite se. Tako vam bo zagotovljen popoln uspeh! Tako boste koristili sebi in skupnosti!

Šiviljska razstava v Kopru

ASIŽZ je v mesecu juniju organizirala trimesečni krojni in šiviljski tečaj v Strunjanu. Tečaj poseča 28 mladink, od katerih so imele posamezne že nekaj prakse, druge pa nič.

Vodstvo tečaja je posvečalo tečajnicam veliko skrb. Zato so se tudi mnogo naučile, tako da znajo že vse sešiti obleke in perilo. Seveda učenke, ki so pokazale večje zanimanje, so se več naučile, kot tiste z manjšim zanimanjem. Vsekakor bo ob koncu tega meseca prišlo v naše vasi 28 šivilj, ki bodo skupnosti zelo veliko koristile.

Če pomislimo, kako se učijo naša dekleta šivanja pri mnogih zasebnih šiviljah, kjer morajo opravljati tudi druga dela ter si pridobijo pravico do šivanja šele drugo leto, spoznamo, kako koristni so krojni in šivalni tečaji. Ljudska oblast si je že do sedaj iztekla tudi v tem oziru velike zasluge.

Ob zaključku tečaja bo priredila uprava razstavo, kjer bodo sodelovala vsa dekleta z lastnimi izdelki. Razstava bo 1. 2. in 3. septembra v prostorih prenovljenega gledališča v Kopru, kamor vabimo že sedaj vse prebivalstvo.

C. M.

Tečaj v Strunjanu za italijanske trgovske pomočnike

1. septembra 1949 se bo pričel v Strunjanu trimesečni tečaj za italijanske trgovske pomočnike. Tisti, ki želijo obiskovati tečaj, naj vložijo prošnje najkasneje do 25. avgusta na Istrski okrožni ljudski odbor, personalni odsek, oddelek za strokovno šolstvo, v Kopru.

Težka nesreča z avtom v Piranu

V noči od sobote na nedeljo se je pripetil v piranskem pristanišču žalosten dogodek, pri katerem so zgubili življenje trije tovariši iz Ljubljane, neumorni delavci pri izgradnji socializma: Baner Jože, Tigic Božo in Marinič Alda.

Okoli treh ponoči je od Portoroža pripeljal v Piran avtomobil, v katerem so bile 4 osebe. Avto je pripeljal z veliko naglico ter je zavozil na ovinku pri rotondi v morje. Enemu potniku je uspelo, da se je pravočasno rešil iz avtomobila in se s pomočjo ljudi, ki so pritekli na pomoč, obvaroval gotove smrti. Na žalost so ostala dva potnika in šofer nesrečno utonili.

AVTOBUSNA PROGA Koper - Portorož in nazaj

Avtopodjetje «Adria» je upeljalo avtobusno progo iz Kopra v Portorož in nazaj. Vozni red ob delavnikih je sledeči:

Odhod iz Kopra ob: 8.30, 13, 15, in 17.30 uri.

Odhod iz Portoroža ob: 6.15, 9.30, 14, in 16.30 uri.

Vozni red ob nedeljah in praznikih samo na željo pa je ta:

Odhod iz Kopra ob 21. uri.

Odhod iz Portoroža ob 19.30 uri.

Sistem razbijačev in odgovor delavcev

Delavska zbornica nam sporoča: Poleg paketov ERP, ki jih nalašč darujejo atlantski Američani razbijaškim sindikatom, kot najbolj prepričevalne argumente za sindikalno propagando, so «svobodni» iznašli še bolj enostaven sistem za vpisovanje delavcev v tistih krajih, kjer uživajo večjo dobrohotnost in zainteresirano naklonjenost uprave.

V plačilnem ovoju najde delavec člansko izkaznico tako imenovane svobodne zveze in na plači odtrgan znesek za njeno ceno. Vsak mesec mu na isti način pritržejo tudi mesečni prispevek.

To se je dogodilo in se dogaja v umobolnici in ne vemo še, če tudi pri drugih upravah. Delavci v prvem trenutku zaidejo v zanko, vendar se potem kmalu znajdejo in takrat tudi ta sistem propade. Predstavijo se namreč na Delavski zbornici, ki je edina in prava organizacija, kjer izročijo izkaznico «svobodnih» in zahtevajo izkaznico Delavske zbornice.

IZ SLOVENSKE BENECIJE

Brezje

Ni bilo preveč hudo

V soboto zvečer je 70letni Tomažin Valentin postavil stol na mizo, da bi zabil žebelj v zid, toda raz njega je tako nesrečno padel, da se je hudo ranil v glavo in si prizadel še druge poškodbe po raznih delih telesa.

Ponesrečenega starčka so še isti večer odpeljali v videmsko bolnico, kjer so zdravniki takoj po prvem pregledu ugotovili, da si ni napravil nič tako hudega ter da ni v nikakšni nevarnosti. Toda kljub temu se bo moral Tomažin zdraviti dober mesec.

Ažla

Z vodovodom smo uspeli

Po mnogih prošnjah in storjenih korakih, so vendarle prejšnji teden odobrili načrt za postavitev vodovoda v naši vasi. Naše prošnje in zahteve so seveda naletele na ostre kritike. Nekateri so bili proti temu, da bi občina trosila denar za nepotrebne stvari. Seveda vsi tisti, ki so bili proti temu, ne poznajo težkoč, ki jih imamo z vodo v naši vasi, zlasti v dneh suše, ko nas prosijo po vlagi tudi naši vrtovi.

Sedaj je načrt za vodovod odobren, ne vemo pa če, kdaj bodo začeli z deli. Pravijo tudi, da bodo pri njih zaposlili najpotrebnejše brezposelne domačine.

Kdor našega dijaka podpira, pomaga graditi lepšo bodočnost našega naroda

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Razpis družinskega davka v Gorici

Progresivna lestvica od 0,5 odst. do 12 odst. celokupnih dohodkov

Goriško županstvo sporoča:

V smislu sklepa občinskega odbora od 7. julija 1948, odobrenega od pokrajinskega odbora dne 26. julija 1948, je upeljal v goriški občini družinski davek z veljavnostjo od 1. januarja 1949.

Za pobiranje tega davka veljajo naslednje določbe:

1) Kot eno družino se smatra skupaj živeče sorodnike s skupnim premoženjem. Kot posebne družine se ločijo: a) osebe, ki so same ali živijo pri tujih ljudeh; b) osebe, ki so pod varuštvom, čeprav imajo lastne dohodke; c) osebe pri drugih družinah, ki imajo ločeno premoženje in dohodke.

2) Davek se plačuje v celoti v tisti občini, kjer prebira poglavar družine.

3) Za isto leto se plačuje davek samo v eni občini. Če se med letom davkoplačevalec preseli, plačuje za drugo polovico davek v novi občini.

4) Davek se plačuje od družinskega premoženja, ki ga tvorijo dohodki vseh vrst. Ocenitev se poslužuje vseh možnosti za ugotovitev in računa pri tem tudi na socialni položaj, notranjo opremo itd.

5) Zaradi sedanje krize je obdavčljivi dohodek delavcev zmanjšan za 50%, in sicer za dohodke delavcev, državnih, občinskih, pokrajinskih in privatnih uslužbencev.

6) Pri določanju davka je treba upoštevati tudi število družine. Za vsakega člana bo znižan obdavčljiv dohodek za 1/20 do najvišje mere 10.000 lir na osebo. Za davkoplačevalce, ki vzdržujejo najmanj sedem otrok, velja oprostitev za dohodek do 500.000 lir. Za družine z najmanj kot petimi otroki velja poločično znižanje.

7) Najnižji obdavčljiv dohodek v goriški občini je določen na 38.001 liro.

8) Za pobiranje davka je določena postopna lestvica, ki gre od 0,50% (za dohodek od 38.000 do 40.000) do 1% (za dohodek od 60.000 do 70.000), do 2% (za dohodek od 14.000 do 160.000 in se postopoma povišuje do 12% za dohodke preko 1.500.000 lir.

9) Če se s smrtjo družinskega člana zmanjša družinski dohodek, se sorazmerno zniža družinski davek za prihodnjo polovico leta.

Vsi družinski poglavarji morajo do 20. septembra t. l. prijaviti na posebnem obrazcu, ki ga dobijo v občinskem davčnem uradu, svoje dohodke. Proti kršiteljem bodo postopali po zakonu. Z 31. decembrom 1948 je v goriški občini odpravljen dosedanji hišni davek, davek na posle in na glasovirje za vse tiste, ki so podvrženi novemu družinskemu davku.

KINO

VERDI. 17: «Brezimna cesta».
VITTORIA. 17: «Južno od Tahitija», M. Montez.
CENTRALE. 17: «Tajnost sedmih ključev», J. Terry.
MODERNO. 17: «Notre Dame», C. Laughton.
EDEN. 17: «Mož džungle».

S kolesom čez most v reko

Včeraj so pripeljali v goriško mestno bolnico Brigata Pavia 52letno gospodinjo Godeas Ano iz Vilesa. Žena se je včeraj popoldne namenila na obisk k svoji prijateljici v bližnjo vas. Odpravila se je s svojim kolesom že v prvih urah po kosilu. Ko je prišla na most, kjer je cesta precej navzdol, je njena teža še povečala brzino njenega vozila. Žena se je najprej tega razveselila, toda nenadoma pa je izgubila ravnotežje in od naglice ni vedela več kje naj prime za zavore in zletela je kar čez most. Padec je bil zelo hud in si je Godeasova pobila glavo in prizadela tudi precej hude udarce v hrbet. Na pomoč ji je prihitel Zeleni križ.

SEJA OBČINSKEGA ODBORA

Načrti za nove hiše na Travniku

Pretekli petek zvečer se je občinski upravni odbor sestal na izredno nenapovedano sejo, kateri je predsedoval župan dr. Bernardis. Namen te seje je bil, da se na njej prouči predlog državnega inštituta za gradnjo hiš za državne uslužbence v našem mestu. Predvsem je moral občinski upravni odbor razpravljati o tem, kakšen gradbeni predel naj se določi za izvedbo tega načrta.

Po dolgem posvetovanju so se odborniki odločili, da bodo omenjenemu inštitut dali na razpolago za gradnjo uradniških hiš prostor na Travniku, ali bolje zemljišče med ulicama Mameli in Oberdan, ker menijo, da je ta prostor tudi najbolj prikladen za vrsto zgradb, ki jih ima ta inštitut v načrtu in tudi ker se nahaja v sredini mesta.

Po tem sklepu se je seja zaključila.

Dva ponesrečena mladeniča

Preteklo soboto zvečer se je na Pevmskem mostu odigrala nenavadna in nevarna igra med malim motorčkom in nekim taksijem. Na malem motorčku se je vozil 18 let stari Furlan Franc iz ul. Donizetti v smeri proti drevoredu XX. Septembra. Ko je Furlan s svojim motorčkom zavil na ovinku proti drevoredu XX. Septembra, mu prihiti nasproti taksi. To je vozače obeh vozil zelo presenetilo. Šofer avtomobila je odločno prejel za krmilo in hotel zaviti na drugo stran ter preprečiti nesrečo. Toda kljub vsemu naporu je sprednje kolo avtomobila zadelo ob motorček in ga skupno s Furlanijem podrlo na tla. Mladenič je pri padcu trčil z glavo ob cestni tlak in ostal nezavesten. Takoj so ga z taksijem, ki ga je povozil, odpravili v bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da si je pretresel možgane in da je njegovo stanje zelo resno.

* * *

Istega večera so v mestno bolnico Brigata Pavia pripeljali tudi 18-letnega Livija Beforta iz Viles, ki je prav tako bil žrtev prometne nesreče. Okrog 20. ure se je namreč s kolesom vozaril po vasi, ko je za njim z veliko brzino pridrčal nek avtomobil in ga podrl na tla. Pri padcu si je Befort zlomil desno roko in levo nogo ter si malce pretresel tudi možgane.

V naročju dolomitskih ledenikov

Tradicionalen letni izlet goriških planincev v Dolomite - Vtisi in slike s potovanja

Precej gost dež, ki je močil kamione na povratku od Vidma proti Gorici, ni motil goriških dolomitarjev, ki so z glasnim prepevanjem dali duška svojemu razpoloženju. Vse nevšečnosti, ki so neizogibne pri tridnevnem skupnem bivanju več kot 70 ljudi, so bile že pozabljene in ostali so samo lepi spomini, ki jih je bilo dovolj, da bodo lahko tvorili predmet razgovorov in pripovedovanj za prihodnjih nekaj tednov. Pa začnimo od kraja, čeprav bomo podali le bežni obris tega, za kar bi bil potreben mnogo daljši članek.

Po dolgih pripravah in še bolj dolgih sejah SPD je bilo končno vse organizirano in urejeno za tridnevni izlet v Dolomite, ki je že lansko leto našel med Goričani tako ugoden odmev. Poleg tega so izleti v to smer tudi stvarna nujnost, odkar je goriškim planincem zaprta pot v slovenski planinski svet, od katerega nas loči neizprosna državna meja.

Z običajno akademsko zamudo, ki jo spoštujejo tudi planinci, zlasti tisti, ki jim je posebno tragična ločitev od gorke postelje v zgodnjih jutranjih urah, so poldobusi v soboto 13. nekaj pred 6. uro zjutraj odbrzeli proti Vidmu in Tarčentu, kjer je bila prva postaja, da smo se založili s kruhom in privezali dušo s krepkim požirkom. Toda Nande in njegovi pribočniki so nas kmalu zopet nagnali v naše potujoče zaboje in:

Forni spodaj, Forni zgoraj,
preko Smrtnega prelaza,
to je našega izleta
bila prva lepa faza,

ki se je končala na prelazu Mauria, kjer je na višini 1295 m razvodje med Tilmentom in dolino Piave. Tu se je že občutila sveža ostrina visokogorskega zraka; vendar ni kvarila veselega razpoloženja izletnikov.

Od tu smo zavili po ostrih ovinkih navzdol proti Piavi skozi številne letoviške kraje. Na levi smo se dotaknili umetnega Auronskega jezera, vendar pa obilica luksuznih hotelov in snob turistov, ki kvarijo čisto gorsko ozračje, niso bili za nas in zato se nismo ustavili. Tretje počivališče prvega dne je bilo pri Casderuoibe, na planinskem pašniku. Tu nas je že čakal slavni bar «Žri», ki je sredi zelene trate razkazoval svoje dobrine. Tu je tudi izšla prva številka glasila SPD «Gorlomiti», ki ga je uredniški odbor sfabriciral pod smrekami.

Za nekaj ur smo se potem ustavili pri lepem visokogorskem Mizurinskem jezeru, kjer je zelo lep pogled na gorske velikane naokrog, zlasti na 3205 m visoko ledeniško skupino Sorapis. Čez prelaz Tre Croci (1809 m) smo se pozno popoldne spustili v slikovito dolino Cortine d'Ampezzo, kjer mrgoli luksuznih hotelov in razkošnih vil v vseh mogočih planinskih slogih, ki se kaj slikovito odražajo od živozelenih položnih brežin vsenaokoli. Vreme nam je bilo naklonjeno in čeprav so Kristalne gore in Tofane svoje nad 3000 m visoke vrhove zavijale v meglo, vendar so nam od časa do časa razkrile svoje tajnosti in dovolile pogled nanje, ki je bil posebno veličasten, kadar so sončni žarki za hip poljubili njihove kristalne ledenike.

Po akrobatskih zavojih ceste, so nas naši izurjeni vozači prevrgli preko prelaza Falzarego (2117 m) na drugo stran, kjer se nam je pogled odprl na Marmolado, ki je najvišja skupina Dolomitov. Od tu je šlo zopet po vratolomnih ovinkih v globoko dolino, kjer je skrit med smrekami besnel gorski hudournik. Nekaj slikovitih manjših naselij v tipičnem dolomitskem slogu nam je pomežiknilo tu in tam na ovinku in v kraju Castello je vrh visoke in popolnoma gladke skale štrlel v zrak ostanek srednjeveškega gradu roparskih vitezov. V Arabi pod prelazom Pordoi je bilo določeno, da bomo prenočevali. Tu so se začele prve nezgode.

Proti večeru se je namreč še bolj pooblačilo in začelo je tudi pršiti iz megle. Na visokih prelazih se je zlasti nežni spol precej razmrazil in vsi smo komaj čakali na krožnik šutaste pašte, o katerem nam je govoril program, da nas že čaka v Arabi (1600 m) kjer je zadružni bar «Žri» razprostrl svoje šotore. Ko pa smo se iz doline pod Falzaregom zopet v serpentinah dvignili na 1600 m do Arabe smo videli, da je tudi barov kamionček prišel tja skoraj istočasno z nami, čeprav bi moral biti tam že vsaj tri ure. Toda revež je že precej star in bolehen, pljuča in srce mu slabo delujejo in tako se je moral na zavitih strminah večkrat ustaviti, da je prišel do sape. Ponekod ga je moral upravnik celo porivati, ker so mu udi (kamiončku namreč) popolnoma otrpnili.

No, pa smo po dveurni zamudi vseeno prišli do šutaste, ki jo je kuhar Bernard v sajastem predpasniku delil v nizki vaški kovačiji, kjer je bila kuhinja in nam za tem postregel še s črno kavo, ki je bila v temi še bolj črna. Medtem smo se tudi že ustoličili po raznih senikih in otresli cestni prah pri številnih studencih, ki curljajo na vseh straneh med hišami. Pred večerjo in po njej nam je še Ida s harmoniko pomagala k dobri volji in tako so se ogreli pri plesu tudi tisti, ki jih je prej zeblo. Skupaj z nami je bila v izbi tudi vsa domača družina od starega očeta z dolgo snežno brado pa do dveletnega bosonogega vnučka, ki ni odmaknil oči od harmonike. Stisnili so se na peč, ki je pa malo drugače zgrajena, kot one v našem Posočju, čeprav se tudi tu kurijo od zunaj. Bilo je že precej čez polnoč, ko so zadnji goriški vasovalci izginili po senikih.

(Se nadaljuje)

ARETACIJA

Na podlagi tiralice, ki jo je izdala goriška sodnija, so včeraj organi javne varnosti aretirali 59letno Simčič Marijo brez stalnega bivališča. Simčičevo so odpeljali v zapor, kjer bo odsedela kazen, ki ji jo je naložila sodnija zaradi tatvine. Vsega skupaj bo morala tam prebiti tri mesece in povrh tega še plačati globo v znesku 3000 lir.

* * *

Zaradi pijančevanja in nespodobnega vedenja do policije so organi javne varnosti včeraj pridržali 20letnega Arnostija Jakoba iz Gorice.

V zapor so istega dne odvedli tudi 20letnega Ferrantija Antona iz Chieti, ki so ga obmejni stražniki aretirali, ko je nameraval brez vsakega dovoljenja preskočiti državno mejo.

Avtobusni vozni red podjetja Ribi Co v Gorici

Gorica - Trst: Odhodi iz Gorice ob 7.30 in 13.30. Ob praznikih 7.30 in 13.

Odhodi iz Trsta ob 13. in 19. Ob praznikih ob 12.30 in 19.30.

Gorica - Tržič: Odhodi iz Gorice: 6.45, 11.30 in 12.45.

Odhodi iz Tržiča ob 7.40 in 17.20. Vožnje ukinjene ob praznikih.

Gorica - Palmanova: Odhodi iz Gorice ob 8 in 13.15; ob praznikih ob 18..

Odhodi iz Palmanove ob 6.45 in 12.30; ob praznikih pa 12.45.

Tržič - Videm: Odhodi iz Tržiča ob 7. 50

Odhodi iz Vidma ob 12.30. Vožnje ukinjene ob nedeljah.

Gorica - Gradež: Odhodi iz Gra-Gradeža ob 6.50, 13.15 in 19; ob praznikih pa ob 7, 12.15 in 19.

Odhodi iz Gorice ob 7.30, 13.30 in 19.15; ob praznikih ob 8, 13 in 20.15.

Gorica - Čedad: Odhodi iz Čedada ob 8.30 in 13.30; ob praznikih 12.45.

Odhodi iz Gorice ob 8 (Krmin), 12.15 in 17; ob praznikih ob 18.

Gorica - Červinjan: Odhodi iz Cervignana ob 6.50, 13 in 18; ob praznikih 12.45.

TONE MIHEC

“Komišjon, komišjon...”

(Nadaljevanje in konec)

Po tisočih letih sta se znašla v objemu najsevernejši in najjužnejši brat po krvi in mišljenju. Delegati odzdravljajo z roko ter si utirajo pot skozi zbite množice ljudi. Na obrazih se jim pozna, da so utrujeni. Kratek stisk roke našim delegatom in že se spenjajo na balkon. Tu se še vsak obrne proti vzklikajoči množici in zamahne z roko. — Sovjetskim delegatom se pozna na obrazu razumljiva ginjenost. Nekateri si brišejo solze...

Po kratkem odmoru se odpro vrata in sovjetski tolmač pokliče imenoma naše zastopnike, s katerimi bodo konferirali. — «Pribac, Gino, Kacjan...» — je razločno klical tolmač. Ti so se počasi napotili po kamenitih stopnicah proti konferenčni sobi, spremljani z raznimi naročili, kakor: «Držite se trdno, ne pozabite povedati, da gremo raje v smrt kakor zopet pod Italijo!»

Konferenca se je začela, množica se je v hipu pomirila, kot bi se bala, da bo motila delegate pri delu. Le zvoki pevskih in godbenih zborov z bližnjih gričkov so segali do ušes delegatov, kot bi jih hoteli spomniti, da se nahajajo na slovenski zemlji, prepojeni s krvjo in s potom tega ljudstva.

Delegacija SZ, ZDA in Kanade so sedele ena do druge nasproti naši. Le francoski delegat, bled in bleziran pariški bankir se je usedel ločeno od vseh. Kakor bi ga sploh ne zanimala usoda tega preprostega ljudstva, od katerega si ni mogel obetati koristi. Bobnal je s svinčnikom po mizi ter tu in tam segal za kozarčkom likerja.

Zanimiva je bila sestava tujih delegacij, zlasti njihovih tolmačev. Za Anglo-amerikance je bil tolmač «belogardist» Rus; za slovenski jezik pa «boljševik», bivši ujetnik, ki je zbežal Nemcem iz Trsta ter se prebil skozi Dolino k našim partizanom, kjer se je boril do zmage.

Prvi je spregovoril v angleščini predsednik ameriške delegacije. Tolmač je takoj prevajal vprašanja na francoski, ruski in italijanski jezik. Sovjetski tolmač je ponovil vprašanja po šanj, ki so vsekakor zanimiva z «slavjenski». — Evo nekaj vprašanj ozirom na razplet primorskega, zlasti tržaškega problema:

Predsednik: «Od kod dobivajo mesta Koper, Izola in Piran pitno vodo?»

Naš delegat: «Iz izvira reke Rižane».

Predsednik: «Kje pa je to?»

Naš delegat: «Med Loko, Bezovico in Kubedom».

Predsednik gleda v specialko: «To pa je skoro 18 km iz Kopra. Če bi izvir pripadel Jugoslaviji, potem bi ta mesta lahko ostala brez vode».

Naš delegat: «Tudi so že ostala! Kadar smo zvedeli, za časa zadnje vojne, da fašisti v Kopru mučijo ujete partizane ali aktiviste, smo razbili vodovod in zahtevali, a nam izročijo ujetnike...».

Predsednik kanadske delegacije: «Od kod pa dobiva tovarna Arrigoni ribe za konserviranje?»

Gino: «Po večini iz južne Istre in iz Dalmacije. Če bi bili odvisni od domačega ribolova, bi morali zapreti tovarno».

Predsednik sovjetske delegacije: «Kam ste prodajali vaše pridelke pred zasedbo teh krajev po Italiji?»

Pribac: «Večinoma v Trst. Kar pa ni mogel konsumirati Trst, je šlo v Ljubljano, Zagreb i. t. d. od koder smo dobavljali zlasti les, prašiče in orodje».

Kanadec: «Ali je res, da so vas fašisti preganjali in zatirali?»

Kacjan: «Poglejte te luknjice na mojih licih. Ker sem pridigal v cerkvi v Opatiji v hrvaškem jeziku, me je pred oltarjem prestrelil 16-letni fašist».

In tako so se vrstila vprašanja dobre 4 ure. Ljudstvo je potrpežljivo čakalo ves dan, večinoma brez vsake hrane. Hotelo je vsekakor zvedeti sklep konference. — Končno so se odprla vrata. Ljudstvo je bilo v trenutku na nogah in je začelo ponovno manifestirati. Vse je sililo v dvorišče, da bi uganilo, mogoče po obrazih delegatov, kakšen je izid.

«Kaj ti par (se zdi), bomo dobili, ali ne?» — so spraševali drug drugega.

«Ma kaj češte, da imajo srce od kamna, da se nas ne bojo usmilili» — so odgovarjale žene.

Delegati so vstali, pospravili svoje beležke in se pripravljali na odhod. — Našemu delegatu Pribcu, tedaj predsedniku KLO v Smarjah, so se vsa postavljena vprašanja nekam zmešala v glavi. Bil je jezen, ker ni mogel napraviti iz vsega neki zaključek, ki bi zadovoljil ljudstvo. Zato me je nalahko dregnil s komolcem in mi zašepetal na uho: «Čuj, Tone, ti se bolj razumeš v te defarje (zadeve). Vprašaj enega od delegatov, kako bo z nami. Mi bomo morali povedati nekaj ljudstvu». — Obrnil sem se na predsednika kanadske delegacije, ki je še precej obvladal srbo-hrvaščino in ga vprašal: «Gospod predsednik, kako se vam zdi to razpoloženje našega ljudstva?» — Ta, kot da je pričakoval tako vprašanje, se je «diplomatsko» nasmejal, prižgal cigareto in izjavil dobesedno: «Prepotoval sem skoro vse evropske države po tej vojni. Iskreno vam povem, da nisem nikjer videl takega navdušenja, take spontane volje enega naroda za očuvanje svojih, v resnici pridobljenih pravic, kakor tukaj v Istri in na Primorskem sploh. Mi bomo zvesto tolmačili zahteve primorskega ljudstva, toda dvomim, da bo Jugoslavija dobila vse, kar zahteva». — Prijazno se je poslovil in se priključil ostalim delegatom, ki so ravnokar nazdravljali zmagi in — «zavezništvu». Ko sem to povedal Pribcu, se je ta počesal po glavi in žalostno povedal: «Magari tako ne, toda meni se zdi, da bomo izgubili Trst. Ma tega ne treba povedati nikomur, ker je nevarno. Se znaš, da imajo naši s seboj «kosirje». Bi znal ratat še kak škandal». — Tako preprost kmet Pribac v Smarjah, l. ta 1946.

Vsa mednarodna demokratična javnost, zlasti proletariat, spremlja z velikim zanimanjem razplet tržaškega vprašanja, ki ni enostavno. Nastane vprašanje, kako bodo «diplomati» spravili v sklad svečane obljube o ustanovitvi STO-ja in današnje «žongliranje». «Ali so zopet na vrsti «kravje» kupčije kakor za Koroško? — Odločilno besedo imajo tudi tukaj bivši delegati SZ, katere je nosilo na ramah naše ljudstvo in jih posipalo s cvetjem. Zaigrati zaupanje delovnega in poštenega istrskega ljudstva, bi pomenilo pljuniti pravici v obraz. Še več, to bi pomenilo pravo izdajstvo principov, zaradi katerih so šli v borbo milijoni antifašistov in na katerih sloni boljši, bodoči svet.

«Komišjon, komišjon!» — so vpile množice našega ljudstva, ki so prihitele iz Milj, Doline in iz Boršta na avtostrado, da ponovno izpričajo svojo voljo mednarodni komisiji, ki je brzela proti Trstu. Verjetno so hoteli slišati tudi mišljenje peščice desperaterjev in razbitih fašističnih tiranov, ki so imeli razumljive razloge, da se niso mogli udeležiti konference v samih Smarjah...

Besedo imajo diplomati, toda vsaka rešitev brez sodelovanja našega ljudstva, bo ostala mrtva črka na papirju.

Vzvišena resničnost junakov dela

Med «politemigranti», ki po raznih glasilih Informbiroja blatijo Jugoslavijo, je tudi Pero Popivoda, ki je najprej sebe predstavil kot vojaškega komandanta v Sloveniji, ki ni mogel napredovati, ker so ga baje zapostavljali. To je pisal, da bi prikril svojo, doma splošno znano karakteristiko: nediscipliniran, nemoralen, prepirljiv. Potem je lagal o stavkah v Storah, Mariboru in v Idriji, nazadnje pa se je pospel do viška laži in obrekovanj, ko je pisal, da delajo naši ljudje na gradiliščih le pod pritiskom in da so tako zaradi čedalje večje apatije civilnih delavcev «morali titovci poslati na avtomobilsko cesto 80.000 vojakov in oficirjev». Svoje laži in svoja obrekovanja imenuje ubegli izdajalec «analizo prisilnega dela in odpora proti njemu», govori pa tudi o sabotaži, čeprav je splošno znana edina sabotaža pri tej veliki delovni akciji, ki so jo izvršili predstavniki ZSSR, ko so onemogočili dobavo že plačanih 80 kilometrov tračnic.

Ko trdi obrekovalec, da bodo tudi vojaki na avtomobilski cesti zapadli splošni apatiji, seveda tudi vojaki — graditelji ne molčijo o svojem delu, o naporih in uspehih. O tem pripovedujejo in pisejo preprosto in iskreno, kakor je to dano samo poštenim ljudem po svobodnem mišljenju in čutenju.

Naj sledi nekaj takih vojaških poročil, da se vidi razlika med lažjo in resnico.

«Po osmih dnevih dela na trasi je bila naša skupina premeščena v kamnolom «Prvi maj». To je bilo za nas nekaj novega, kajti namesto dnevnih delovnih nalog, kakor smo jih imeli na trasi, smo dobili dekadni plan. Na sestanku je bil vsak vojak poučen o tem planu in o dnevni nalogi, ki je z njim v zvezi. Skupine so prevzele svoje obveznosti ter začele med seboj tekmovati. V začetku naše delo v kamnolomu ni bilo najbolje, ker nismo imeli prave spretnosti pri prevažanju vagončkov. V kratkem pa so si posamezniki in skupine pridobili to spretnost in nastalo je živahno tekmovanje. Prvi dekadni plan smo izvršili 162 odst. Delo v drugem dekadnem planu je bilo uspešnejše in plan smo izvršili z 188 odstotki. Tretji dekadni plan smo izvršili z 189.96%. Po preteku enega meseca je ena skupina izvršila svojo nalogo z 211, druga pa z 225%.

Vsi grafikoni, table in pregledi so na vidnih mestih, da vse skupine in vsi člani vidijo rezultate svojega dela in da jih primerjajo z drugimi skupinami, kar dobro vpliva na razmah tekmovanja. Evidenca o delovnem učinku, ki se vodi vsak dan, je potrebna za izpolnitev grafikonov in pregledov. V tretji dekadi meseca julija v grafikonu neke skupine niso bili vneseni delovni učinki treh dni in niso samo člani prizadete skupine, temveč tudi drugi odločno zahtevali, da se to takoj popravi.

Svojo mesečno delovno nalogo smo izpolnili že v 17 delovnih dneh in proglašenih je bilo 264 udarnikov .Delali smo v kamnolomu. Sredi julija pa je več dni zaporedoma močno deževalo in hudournik s planine je uničil deset kilometrov proge, po kateri se je prevažalo kamenje .Porušeni so bili vsi motovi, odneseni nasipi, razbita proga pa se na razdaljo nekaj sto metrov sploh ni videla iz nanesenega peska, zemlje in kamenja. Naokrog so ležale zvite tračnice, izruvano drevje, hlodi in drva. Vagoni, ki sta jih hudournik in plaz zajela na progi, so ležali razbiti na dnu nasipa. Na brzojavni poziv so prišli strokovnjaki od uprave gradilišča in pregledali ogromno škodo. Rekli so: Niti v enem mesecu ne more biti proga urejena.

Vsi smo se zavedali, kaj to pomeni. Brez kamenja ni avtomobilske ceste. Deset in desettisoči brigadirjev bodo morali počivati brez najvažnejšega materiala. Zato smo sklenili, z vsemi silami popraviti uničeno progo. Začelo se je zelo težko delo in na pomoč je prišla še ena skupina. Vzdolž proge smo delali na vso moč in tekmovanje je doseglo svoj vrhunec. Vsi smo se zavedali, da povzroča vsaka zamuda zastoj na trasi. Naposled pa smo sporočili upravi gradbišča: Z udarniškim delom smo popravili progo osem dni pred rokom. Prva lokomotiva bo pripravljena ob 16., prvi transport kamenja pošljemo ob 17. uri.

Lokomotiva, okrašena z zelenjem in zastavami, je čakala na znak, da je proga prosta. Prehod prost. Lokomotiva zažvižga in skupine vojakov-graditeljev jo pozdravljajo z vzkliki: «Hura! Hura!»

Ko smo kamenje raztovorili, je rekel kapitan Džakovič: Čeprav smo vedeli, da imamo vojake, ki izvršijo vsako nalogo, smo vendar presenečeni nad vašim novim uspehom. Vsak od vas je samega sebe prekosil.

Inženir iz uprave gradilišča pa je dejal: Ko sem videl porušeno progo, nisem mogel verjeti, da bom v tako kratkem času videl na tem mestu to lokomotivo. V svoji tridesetletni tehnični praksi še nisem videl tolikšnega navdušenja za delo in tolike požrtvovalnosti. Hvala vam in ves narod vam bo hvaležen. Pokazali ste vsem, kako znate delati in kaj se da doseči.

Vojaki so z veliko pozornostjo poslušali oba govora in zelo so bili ponosni na svoje delo».

Marsikaj se lahko ponareja in napak predstavlja. Ponarejajo denar, ponarejajo podpise in spise, celo zgodovinske dogodke ponarejajo, zdravi ljudje igrajo bolnike, sleparji poštenjake, a če je na svetu kaj kar se sploh ne da ponarediti in igrati, so to ljubezen, požrtvovalnost in junaštvo pri delu, ki ga tako in podobno iz lastnega nagiba opisujejo vojaki in kar z vsem svojim bistvom izražajo tudi ostali graditelji avtomobilske ceste, Junaki dela ne morejo biti drugačni kot pristni in resnični in njihova pristnost je vzvišena nad vsako lažjo in vsakim obrekovanjem.

Iz počitniške kolonije v Kranju

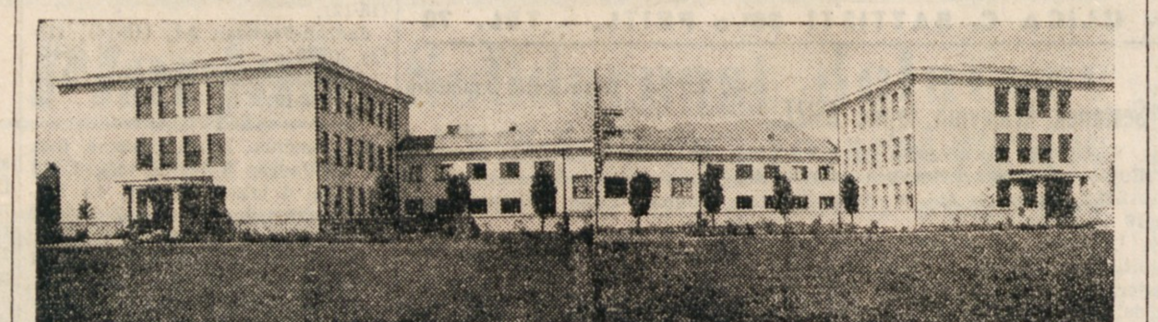

OSNOVNA SOLA V KRANJU, KJER PREŽIVLJAJO TRŽASKI OTROCI SVOJE POCITNICE.

NASMEJANI OTROCI V POCITNISKI KOLONIJI V KRANJU SO SE RADE VOLJE FOTOGRAFIRALI V UPANJU, DA JIH BODO NJIHOVE MAMICE ČIM PREJ VIDELE V NASEM ČASOPISU.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

PODELJEVANJE OBRTNIC

Moralna in strokovna kvalifikacija naj odloča!

Na zadnji seji upravnega conskega odbora (27. julija) v Trstu so razpravljali tudi o pismu Združenja tržaških obrtnikov, ki govori o načinu reševanja prizivov proti odlokom o izdajanju obrtnic. Na dnevnem redu je bilo namreč reševanje nekaterih prizivov proti odbitim prošnjam za obrtna dovoljenja.

V tej zvezi je bil na seji sklenjeno, da bo conska uprava uporabila v znatni meri «upravno» policijo za poizvedovanje glede umestnosti prošenj za podelitev obrtnice.

O podeljevanju obrtnic in zapostavljanju našega življa je «Gospodarstvo» že večkrat izpregovorilo. Znano je, da nimajo naše stanovske organizacije pri tem nikakšne besede. Uprava tržaške občine je bila doslej v rokah političnih skupin, ki so vse nasprotne gospodarskemu uveljavljanju tržaških Slovencev in poleg tega še iredentistične. Ni si težko misliti, kako je takšna občinska uprava reševala v I. instanci prošnje za obrtna dovoljenja tržaških Slovencev in slovenskih ustanov. Po zadnjih volitvah so stopili v občinski svet tudi predstavniki drugih strank, toda občinski odbor je kljub temu sestavljen iz predstavnikov političnih skupin, ki izvajajo politiko starega kova tržaške liberalne stranke, t. j. politiko, prežeto z duhom narodnostne nestrpnosti in skrajnega italijanskega nacionalizma.

Pričakujemo, da bo opozicija v občinskem svetu z vso odločnostjo načela vprašanja podeljevanja obrtnic. Pristojnost občinske uprave v tem vprašanju daje nasprotnikom gospodarskega uveljavljanja Slovencev in domačega življa sploh v roke ostro politično orožje, ki ga ne sukajo v korist tržaške obnove, temveč predvsem iredentistične akcije. Upamo, da je takšna politika, ki se izvaja s starimi fašističnimi zakoni v nasprotju z nameni ECA in da ne bo dolgo več uživala opore pri angloameriški vojaški upravi.

Slovensko gospodarstvo je pri tem prav močno prizadeto, ker ga je fašistična vladavina vprav smrtno zadela in se mora danes postavljati na noge popolnoma znova. Pri upravnih oblasteh — I. in II. instanca so v rokah istih političnih strank — velja dan[illegible] geslo: Preprečiti obnovo slov[illegible]skega gospodarstva za vsako c[illegible]no, «demokratično» (z. oporo [illegible]padnih demokracij) legaliz[illegible] položaj, ki ga je ustvaril fa[illegible]zem, ter na ta način onemogo[illegible]ti obstanek slovenskega življa [illegible] uresničiti stari «Andè a Lubia[illegible]na!». Kako naj se sicer prež[illegible]ljajo naši ljudje, ki jim je zap[illegible] dohod v javne službe, čeprav [illegible] upravne oblasti vzdržujejo [illegible] s slovenskim denarjem?

Uporabili bodo torej v zna[illegible] meri upravno policijo za poizv[illegible]dovanje. Predobro nam je zna[illegible] kakšna navodila je imela do [illegible]njih volitev občinska poizved[illegible]valna služba. Ta se v bistvu pra[illegible] nič niso razlikovala od navod[illegible] ki so jih uporabljali fašisti[illegible] policijski agenti pri poizvedov[illegible]nju o delovanju naših ljudi. N[illegible] samo to, upravne oblasti se [illegible] nekaterih primerih niso prav n[illegible] obotavljale, motivirati zavrnit[illegible] prošnje za obrtno dovoljenje [illegible] navedbo enakih razlogov, kak[illegible] so jih uporabljali za časa faši[illegible]ma!

Tej praksi je treba dokon[illegible] napraviti konec. Pri presoje[illegible]nju prošenj mora biti odloč[illegible] samo moralna in strokovna k[illegible]lifikacija prosilca. Ta popo[illegible]ma zadostuje za zaščito p[illegible]valstva pred nevarnostmi [illegible]našnje špekulacije, ki jo š[illegible] bolj drugi elementi kakor S[illegible]venci.

(Iz «Gospodarstva»)

Predor pod Mont Blanco[m]

Diskusija med francoskimi, i[illegible]lijanskimi in švicarskimi kro[illegible] o gradnji predora v Alpah, [illegible] kako na tromeji, je zaključena[illegible] Italijanska in francoska vla[illegible] sta sklenili dogovor, po kater[illegible] bodo prevrtali Mont Blanc. P[illegible] tehnični plati bo delo olajšan[illegible] ker leže skalne plasti vertikal[illegible] in je drobljivost ugodna. Ces[illegible] predor bo povezala Chamoni[illegible] z Entrevesom, predor sam pa [illegible] bo pričel v višini 1200 metr[illegible] in bo meril 12 km v dolžin[illegible] Obmejni blok sredi predora [illegible] 3600 metrov pod vrhom. Z [illegible]lijanske strani so že izvrtali [illegible] metrov, dela pa napredujejo [illegible]ko, da dnevno prevrtajo [illegible] 9 metrov. Cesta v predor[illegible] 6 metrov široka, za ventilacijo [illegible] skrbelo 8 ventilatorjev z [illegible] 600 ks. Računajo, da bo [illegible] promet dosegel 110.000 avto[illegible]bilov. Stroške so preračunali [illegible] 70 milijonov švicarskih frank[illegible] Potrebni kapital bodo prispe[illegible]le Francija, Italija, ženevski [illegible]carski kanton ter skupine [illegible]nih kapitalistov. Vrtalna de[illegible] bodo trajala dve leti. Zgrad[illegible] bodo morali tudi številne do[illegible] ne poti.

Nova zveza bo znatno skra[illegible] la cestno razdaljo med Pariz[illegible] in Milanom.

SIJAJNA ZMAGA JUGOSLAVIJE NAD ITALIJO

JUGOSLAVIJA-ITALIJA 80:72 V PLAVANJU IN WATERPOLU

Postavljenih je bilo več državnih rekordov - Tekmi sta se končali neodločeno
Tudi reprezentanca Splita je premagala Italijo z rezultatom 70:66

V soboto in nedeljo sta se v Splitu srečali reprezentanci Jugoslavije in Italije v plavanju in waterpolu. Kakor je bilo pričakovati in kakor smo v naši sobotni številki predvidevali, je zmagala jugoslovanska reprezentanca in to z rezultatom, ki ne pušča nobenega dvoma o premoči in veliki vrednosti jugoslovanskih plavalcev. Naše prognoze so se skoraj 100-odstotno izpolnile, razen če izvzamemo nekaj točk 100 m hrbtno in 400 m prosto ženske, o katerih bomo spregovorili spodaj. Na dvoboju tudi niso plavali 1500 m prosto in štafeto 3x100 mešano moški, kar smo v soboto najavili, zaradi česar je končno število točk nižje.

Prvi dan se je dvoboj končal neodločeno z rezultatom 38:38 ter se je waterpolo tekma zaključila z neodločenim rezultatom 2:2. Ker smo o prvem dnevu že pisali v naši nedeljski številki, bomo danes zaradi boljšega pregleda objavili samo rezultate prvega dneva, podrobno pa se ustavili pri drugem dnevu.

100 m hrbtno moški: 1) Massaria (I.) 1'11"2; 2) Finci (J.) 1'13"3; 3) Kvinc (J.) 1'16"; 4) Cavari (I.) 1'18"7.

100 prosto ženske: 1) Gamacchio (Slovenka Draguša Finčeva iz Ljubljane) 1'13"; 2) Calligaris (I.) 1'14"1; 3) Grkinič (J.) 1'17"8; 4) Pelan (J.) 1'19"3.

400 prosto moški: 1) Marijan Stipetič (J.) 4'46"4; 2) Mislav Stipetič (J.) 4'54"4; 3) Manetti (I.) 5'8"8; 4) Guerra (I.) 5'9"4.

200 prsno ženske: 1) Lavrenčič (J.) 3'14"8; 2) Kuhar (J.) 3'17"8; 3) Doratti (I.) 3'23"5; 4) Del Ry (I.) 3'26"2.

4 krat 100 m ženske: 1) Italija 4'59"1; 2) Jugoslavija 5'14"6.

Vaterpolo: Jugoslavija : Italija 2 : 2.

Prva točka drugega dne je bila 400 m prosto ženske. Že v naših napovedih smo omenili, da bo tu lepa borba, kakor je tudi bila. Mislili smo, da bo za Jugoslavijo plavala tudi Stanojeva, ki je bila med najboljšimi Jugoslovankami na tej progi. Vendar pa je nismo opazili na startu. Po izredno hudi borbi je zmagala Italijanka Calligaris v novem italijanskem rekordu. Tudi Jugoslovanka Grkiničeva, ki je zasedla drugo mesto, je postavila nov jugoslovanski rekord. Tretje mesto je zasedla Italijanka, četrto pa Jugoslovanka.

Na drugi točki sporeda 100 m hrbtno ženske smo bili priča najlepši točki večera. Vodila se je ogorčena borba od starta do cilja med Jugoslovanko Pelanovo in Italijanko Flaminijevo, v kateri je za 3 desetinke sekunde zmagala Italijanka. Pelanova je bila namreč nerazpoložena ter je že zaradi slabega starta malo zaostala. Do obrata je Italijanko ujela, vendar pa je zelo slabo obrnila in tako zaostala.

Sledila je točka 100 m prosto moški. v kateri sta Jugoslovana Marijan Stipetič in Skanata zmagala v odličnem času 59,8 in 1,00,0. Italijanska plavalca tukaj nista mogla konkurirati Jugoslovanoma, ki sta imela že pri obratu lep naskok.

Tudi točka 200 m prosto je bila absolutna domena Jugoslovanov Cererja in Barbierija, med katerima je potekala ostra borba za prvo mesto. Cerer, ki je bil na olimpijskih igrah lani v Londonu peti, je postavil nov jugoslovanski rekord, ki je obenem tudi med najboljšimi v Evropi. Tudi drugi Jugoslovan Barbieri je postavil odličen čas 2,46,9, kar tudi predstavlja čas, ki spada med najboljše v Evropi.

Zadnja točka dvoboja je bila štafeta 4x200 m prosto moški, v kateri so Jugoslovani pustili za seboj Italijane za 50 m in postavili nov jugoslovanski rekord 9,00,7, kar je obenem tudi letošnji najboljši čas v Evropi. S tem je bil zaključen plavalni dvoboj, v katerem je Jugoslavija premagala Italijo 80:72, kljub temu da niso bile na sporedu discipline 1500 m prosto moški in štafeti 3x100 m mešano ženske in moški, v katerih bi gotovo zmagali Jugoslovani.

Oba dneva je bilo na sporedu tudi nekaj točk izven konkurence, v katerih so tudi dominirali Jugoslovani in v katerih je bilo postavljenih nekaj novih jugoslovanskih in italijanskih rekordov. Tako je na 400 m prsno (metuljček) postavil Barbieri nov jugoslovanski rekord v času 5,51,7 (stari 6,22,0). Drugi rekord je dosegla italijanska štafeta 3x100 mešano moški v času 3,28,7. Jugoslovani so seveda tudi tukaj dosegli boljši čas 3,26,2, kar pa ni jugoslovanski rekord, ki je boljši. Tudi v štafeti 3x100 m ženske so Italijanke dosegle nov italijanski rekord v času 4,14,0, vendar so seveda tudi tukaj Jugoslovanke plavale boljše in sicer v času 4,12,2, kar ni novi jugoslovanski rekord, ki je tudi boljši.

Rezultati drugega dne:

400 m prosto ženske: 1) Calligaris (I) 5,48,4; 2) Grkinič (J) 5,52,6; 3) Parodi (I) 6,15,8; 4) Polič (J) 6,18,8.

100 m hrbtno ženske: 1) Flaminio (I) 1,26,5; 2) Pelan (J) 1,26,8; 3) Manasoni (I) 1,29,1; 4) Cipci (J) 1,29,1.

100 m prosto moški: 1) Marijan Stipetič (J) 59,8; 2) Skanata (J) 1,00,0; 3) Pederzoli (I) 1,01,6; 4) Massaria (I) 1,01,9.

200 m prsno moški: 1) Cerer (J) 2,43,1; 2) Barbieri (J) 2,46,9; 3) Caponi (I) 2,52,3; 4) Gasparini (I) 2,58,1.

4x200 m moški: 1) Jugoslavija (Ilič, M. Stipetič, Vidovič, Marijan Stipetič) 9,00,7; 2) Italija (Manetti, Paliaga, Guerra, Vittori) 9,34,2.

Oba dneva sta bili na sporedu tudi waterpolo tekmi, ki sta se končali neodločeno 2:2 in 4:4. Oba dneva so bili Jugoslovani boljše moštvo ter so predvsem prednjačili v hitrosti in kombinatornosti. Jugoslovani pa so zatajili v streljanju na gol, kjer se je posebno odlikoval Kurtini, ki je streljal ali v prečko ali pa tik mimo. Posebno drugi dan so bili Jugoslovani boljše moštvo in so vodili s 3:1. Potem so zaradi nepazljivosti dopustili, da so Italijani izenačili. Po izenačenju so Jugoslovani zopet pričeli ostro napadati in dosegli vodstvo 4:3, kar pa so Italijani tik pred koncem zopet izenačili z avto-golom Strmca ter tako s pomočjo Jugoslovanov dosegli, da so se vrnili njihovi waterpolisti neporaženi domov.

KUHARJEVA, KI JE ZA LAVRENČIČEVO (J.) ZASEDLA II. MESTO NA 200 M PRSNO.

CERER MED PLAVANJEM «METULJCKA».

SPLIT-ITALIJA 70:66

ODLICNA PLAVALCA JUGOSLOVANSKE REPREZENTANCE BRATA STIPETIC.

V ponedeljek zvečer je italijanska plavalna reprezentanca nastopila v Splitu proti domači plavalni in waterpolo reprezentanci. Tudi v tem dvoboju so morali Italijani priznati premoč jugoslovanskih plavalcev in plavalk, ki so premagali Italijane z rezultatom 70:66. Waterpolo tekma pa se je končala z zmago gostov 3:2, kljub temu da so Splićani igrali boljše in v prvem polčasu že vodili z 2:1. Posamezni rezultati so sledeči:

200 m prosto moški: 1) Vidovič (S) 2,14,1; 2) Puhar (S) 2,22,2; 3) Palliaga (I) 2,22,8; 4) Guerra (I) 2,26,8.

200 m prosto ženske: 1) Calligaris (I) 2,42,3; (nov ital. rekord); 2)Grkinič (S) 2,44,8 (nov jugosl. rekord); 3) Parodi (I); 4) Juvančič (S).

100 m hrbtno moški: 1) Massaria (I) 1,10,9; 2) Finci (S) 1,14,6; 3) Kvinc (S).

200 m prsno ženske: 1) Puhar (S) 3,16,1; 2) Marimovič (S) 3,18,8; 3) Del Ry (I) 3,20,2 (nov ital. rekord).

100 m hrbtno ženske: 1) Flaminio (I) 1,28,2; 2) Manaron (I) 1,29,2; 3) Cipci (S) 1,31.

100 m prosto moški: 1) Skanata (S) 1,00,4; 2) Ilič (S) 1,00,8; 3) Vittori (I) 1,02,3.

100 m prosto ženske: 1) Benini (I) 1,15,7; 2) Grkinič (S) 1,17; 3) Cigari (I).

200 m prsno moški: 1) Kuhar (S) 2,48,5; 2) Korpes (S) 2,52,5; 3) Caponi (I) 2,56,2.

4x50 prosto ženske: 1) Italija; 2) Split.

4x100 prosto moški: 1) Split 4,06,5; 2) Italija 4,09,7 (nov ital[illegible] rekord).

«Waterpolo: Italija - Split [illegible] (1:2).

Končni rezultat dvoboja: Spl[illegible] Italija 70:66.

Kakor vidimo, so Jugoslov[illegible] v vseh treh dneh plavalnih [illegible]kem dokazali, da so odlični p[illegible] valci ter so porazili zelo do[illegible] italijanske plavalce in plaval[illegible] z rezultatom, ki jasno pove ra[illegible]ko v vrednosti med jugoslovan[illegible]skimi in italijanskimi plavalci [illegible] plavalkami. Poleg tega pa so [illegible] Jugoslovani z izvrstnimi rezultati uvrstili med najboljše v Evr[illegible]pi ter lahko mirno pričakuje[illegible] novih mednarodnih srečanj.

Nov Hajdukov uspeh
Hajduk-Broken Hill 5:0

Broken Hill, 15. avgusta. V[illegible] je splitski Hajduk na gostov[illegible] v Avstraliji odigral svojo [illegible] tekmo v Broken Hillu proti [illegible] stni reprezentanci in jo pr[illegible] gal z visokim rezultatom 5:0. [illegible]

Ta sedma Hajdukova zmaga [illegible] prinesla Splićanom v osmih [illegible] mah zavidanja vredno razliko [illegible] golih 33:10.

Semifinale za Davisov pokal
Avstralija premagala Italijo s 5:0

Po evropskem finalu za Da[illegible]sov pokal, kjer so Italijani pr[illegible] magali Francoze, so italijans[illegible] časopisi dnevno polnili svo[illegible] športne rubrike s slikami ob[illegible] igralcev in jih spremljali pr[illegible] hodu v Ameriko s sijajnimi pr[illegible] gnozami. Za tekmo, ki se je končala [illegible] čela prejšnji petek in [illegible] nedeljo, pa ni vladalo tam[illegible] takšnega zanimanja, kar je [illegible] kazal obisk približno 800 gled[illegible] cev (verjetno so poznali [illegible] avstralskega moštva).

Italijanska reprezentanca [illegible] je zgubila dvoboj s 5:0, se je [illegible] ko slabo odrezala (v celem je [illegible] bila komaj tri sete), kar bi te[illegible] prisodili kateremu drugemu e[illegible]ropskemu moštvu.

Angelo Vivante - JADRANSKI IREDENTIZEM

Italijani se boje "slovanizacije"

74

Nasprotje, ki na skrivnem razdvaja italijanski nacionalizem v Trstu, hromi tudi njegovo politično dejavnost. Parlamentarna in politična taktika italijanskih nacionalistov na Dunaju, ki se je, kakor je razumljivo, gibala v legalitarnem okviru, postaja zaradi pozitivnih ali negativnih odnosov politično in ideološko nasprotujočih si struj skoz in skoz manj uspešna.

Ko se tržaški liberalci zopet vrnejo v parlament in se osnuje italijanski parlamentarni klub (1897), označijo uradno njegove člane kot «poslovne ljudi». Tu ni mesto, da bi razpravljali o tem, ali so bili njihovi posli v parlamentu dobri ali slabi in ali je bilo njihovo skoraj stalno sodelovanje z vladnimi večinami koristno ali pa škodljivo za italijansko narodnost. Dejstvo je, da delo, ki ga skušajo vršiti vsaj nekateri od njih, skušajo drugi bodisi na Dunaju bodisi pogosteje v Julijski krajini z odkritim ali prikritim, umestnim ali malenkostnim nasprotovanjem stalno podirati. In to nasprotovanje se kaže bodisi v katastrofični miselnosti tistih italijanskih nacionalistov, ki nočejo italijanske univerze v Trstu, bodisi v odklonilnem stališču tržaškega mestnega sosveta, ki noče prositi državo za nove italijanske srednje šole, bodisi v strahu, ki je prav pred kratkim prevzel italijanske nacionaliste, čim se je raznesel glas o nekem možnem imenovanju tržaškega župana za senatorja. Kdor živi v Julijski krajini, skoraj vsak dan opazi nešteto različnih znamenj, dejanj in opustitev, ki izvirajo iz te miselnosti, nasprotne oni drugi, ki jo italijanski nacionalisti uradno razglašajo. Razume se, da to opaža tudi Avstrija in da se po tem tudi ravna.

Domoljubne čustvenosti malega in srednjega meščanstva pa ne izkoriščajo samo visoki sloji. Pri tem izkoriščevanju imajo svoj delež tudi politikanti, in sicer politikanti obeh nasprotujočih si narodnosti. Tako je n. pr. slovenski ali hrvaški advokat lahko — in tudi dejansko je — iskren domoljub, ki se iz najčistejšega narodnega navdušenja zavzema za rešitev in dvig svojih sonarodnjakov. Toda to navdušenje mu latko tudi krasno služi za to, da si ustvari politični položaj ali da si pridobi krog klientov, ki bi ga v režimu narodnostne skupnosti morda ne imel. Danes je patriotična dolžnost vsakega Slovenca in Hrvata, da se v svojih pravnih zadevah obrne na slovanskega advokata v Trstu ali v Pulju. Jutri, ko bi se narodnostna nasprotstva ublažila, bi se utegnil ta čut patriotične dolžnosti zmanjšati. Tudi časnikarstvo, predvsem italijansko, drži v Trstu svoj monopol samo zaradi strankarske nediferenciranosti narodnostnega konflikta v njegovem današnjem obstoju.

Ena največjih dvoumnosti tistih italijanskih nacionalističnih skupin, ki jim je na tem, da še nadalje poostrujejo narodnostni konflikt, je strah pred tako imenovano «slovanizacijo», pojmovano v tem smislu, da bi se asimilacijsko razmerje, kakršno je doslej v Julijski krajini prevladovalo, preobrnilo v prid Slovanom, to je, da bi Slovani začeli asimilirati Italijane.

Reči moramo, da razlogov za to hipotezo ni videti nikjer, vsaj na današnjem zgodovinskem obzorju ne. Videli smo, kako je bila slovanizacija maloštevilnih obrtnikov, zgubljenih sredi istrskega slovanskega podeželja, le izjemen pojav. Ni pa nikakega sledu o tem, da bi podoben proces zajel širše skupine. V Trstu se mora šele roditi — verjetno pa se ne bo rodil — prvi Italijan, ki bo zrel za slovanizacijo. Celo sinovi slovenskega očeta in italijanske matere so postali često Italijani. Pogostoma je žena Italijanka poitalijančila ali vsaj naredila narodno brezbrižnega moža Slovenca. Včasih so celo otroci slovenskih staršev tisti, ki prinašajo v domačo hišo italijanski jezik, če že ne italijansko narodno zavest. In pri tem je treba poudariti, da se to čudno potujčevanje nadaljuje, čeprav v manjši meri, tudi v takšnem od narodnostne borbe segretem okolju, kakršno je današnje, kjer je slovenska narodna zavest zaradi nasilnega italijanskega pritiska v stalni borbeni napetosti. Slovanstvo v Julijski krajini se namreč prav zaradi tega pritiska skuša učvrstiti ne samo proti spontanim vplivom italijanstva, ampak tudi — in v tem je nekaj nenaravnega — proti različnim strankarskim nagibom, ki vrejo tudi v njegovem naročju in čakajo, da se ostrina narodnostne borbe le malo umiri in da se sprostijo.

(Nadaljevanje sledi)

Zmaga atletov „Partizana" v Parizu

Od 14 disciplin so Jugoslovani osvojili 11 prvih mest

PARTIZAN : RACING 88:54

Ekipa atletov CDJA Partizana je odnesla na petkovem srečanju s prvakom Francije v atletiki Racing-Clubom prepričljivo zmago z visokim rezultatom 88:54 točkami.

Jugoslovanski atleti so po svojih zmagah nad reprezentancama Belgije in Luksemburga zabeležili še en pomemben uspeh. V 14 disciplinah so zasedli. Jugoslovani 11 prvih mest. Francoski atleti so zmagali pri teku na 110 m z zaprekami, na 800 in na 3000 m.

Tehnični rezultati so naslednji: 100. m: Brnad (Partizan) v času 11,0 sek., 110 m (z zaprekami): Brisson (Racing) — 15,7 sek., 400 m: Sabolovič (Partizan) — 49,2 sekundi, 800 m: Burdin (Racing) — 1:55,8 min, 1500 m: Ceraj (Partizan) 3:57,2 sek. Skok v višino: Dimitrijevič (Partizan) — 185 cm. Krogla: Krupalija (Partizan) — 14,69 m. Kopje: Vujačič (Partizan) — 54,39 m. Kladivo: Gubijan (Partizan) 54,05 m. 3000 m: Mimoun (Racing) 8:37,4 min. Skok v daljavo: Brnad (Partizan) — 6,69 m. Skok ob palici: Samardžič (Partizan) — 3,70 m. Disk: Žerjal (Partizan) — 46,78 m 4x100 m: Partizan — 42,3 sek., Racing — 43,5 sek.

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI štev. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 83-51. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18, tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-upravni 60, osmrtnice 70 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 Din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Svetogorska ul. 42, Tel. 749 - Koper, ul. Battisti 30/a, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B in FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1.90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST